

JOSEP ROVIROSA OLIVÉ, secretari general de la Fundació Consell de la Informació de Catalunya,

CERTIFICA: Que en relació a l'expedient núm. 9/2022 els membres del Consell de la Informació de Catalunya van adoptar, per unanimitat i en reunió virtual de data 29 de juny de 2022, el següent acord, segons la documentació de l'expedient:

Expedient núm. 9/2022

1. Motiu i contingut de la queixa.....	1
2. Consideracions inicials sobre la formulació de la queixa.....	9
3.- Al·legacions del diari ARA (text literal).....	13
4. Al·legacions principal i complementària d'EL NACIONAL (text literal)	22
5. Consideració dels criteris 1, 2, 3, 5, 6, 9, 10 i 12 del Codi Deontològic del Col·legi de Periodistes.....	27
a) Criteri 1. Informar de manera acurada i precisa.....	27
b) Criteri 2. Evitar perjudicis per informacions sense prou fonament.....	32
c) Criteri 3. Rectificar les informacions incorrectes.....	33
d) Criteri 5. Citar les fonts i preservar el secret professional.	35
e) Criteri 6. Conciliar els drets individuals amb el dret del públic a saber.....	36
f) Criteri 9. Respectar el dret a la privacitat.....	38
g) Criteri 10. Salvaguardar la presumpció d'innocència.....	39
h) Criteri 12. Respectar la dignitat de les persones i la seva integritat física i moral.....	40
CONCLUSIONS	41

1. Motiu i contingut de la queixa

El dia 25 de febrer de 2022, el Sr. J.O va formular *online* al CIC una queixa en sentir-se perjudicat per tres articles periodístics que, al seu parer, estan confeccionats a partir d'una mala praxi professional i vulneren determinats criteris del Codi Deontològic del Col·legi de Periodistes de Catalunya. Concretament, es refereix als articles següents:

- Diari ARA, 21.02.2021: "Assetjament sexual i abús de poder a alumnes de l'Institut del Teatre", escrit per Núria Juanico Llumà i Albert Llimós.
https://www.ara.cat/cultura/assetjament-sexual-abus-poder-institut-teatre-alumnes_130_3878592.html
- Digital EL NACIONAL, 21.02.2021, secció en Blau: "Joel J. explota contra J. O.: explica com va ser víctima dels seus abusos", escrit per Marc Villanueva.
https://www.elnacional.cat/enblau/ca/televisio/joel-joan-joan-olle-institut-teatre-abusos_585453_102.html

- Diari ARA, 23.09.2021: “L’Institut del Teatre envia a un professor a la Fiscalia per assetjament sexual”, escrit per Albert Llimós i Núria Juanico Llumà. https://www.ara.cat/cultura/l-institut-teatre-envia-fiscalia-professor-assetjament-sexual_1_4125861.html

Respecte als criteris del Codi Deontològic del Col·legi de Periodistes de Catalunya que estima vulnerats, són els següents: 1, 2, 3, 5, 6, 9, 10 i 12.

Junt a la queixa presentada, el Sr. J.O adjunta una sèrie de documents en format PDF als que es refereix en l’escrit de queixa. Els consellers que han redactat i aprovat la present ponència han consultat els esmentats documents, que han quedat dipositats a l’arxiu del CIC. Són els següents:

- Documents 1, 2 i 3: Els tres articles periodístics que han estat motiu de queixa.
- Document 3 bis: Contrast del Sr. J.O amb l’article publicat a d’EL NACIONAL
- Document 4: Amenaces i insults a les xarxes socials.
- Document 5: Testimoni escrit del Sr. A. De la T.
- Document 6: Testimoni escrit del Sr. J.C.
- Document 7: Testimoni protegit (segons el títol del Sr. J.O. Es tracta d’un escrit i missatges telefònics entre una dona no identificada i el queixant)
- Document 8: Carta de l’advocat J.M. al Sr. J.O sobre l’arxiu de les actuacions iniciades per la Fiscalia del TSJC sobre les denúncies presentades per alumnes de l’Institut del Teatre.

El contingut de la queixa presentada pel Sr. J.O és molt extens i diversificat, de manera que, en lloc de fer-ne un resum, hem optat per transcriure literalment tot el text de la queixa, que és el següent:

Qui subscriu, J. O., amb DNI xxxx i domiciliat a Barcelona, al carrer xxxx, respectuosament compareix davant del Consell de la Informació de Catalunya per formular queixa en sentir-se perjudicat per la publicació de diversos articles periodístics que, al seu entendre, han estat confeccionats a partir d’una mala praxi professional i en clara contravenció del Codi Deontològic de la professió periodística de Catalunya.

Els articles a què fa referència aquesta queixa –i que s’adjunten–, estan signats pels periodistes senyora Núria Juanico i senyor Albert Llimós, publicats al diari Ara (Document 1 i Document 2); també es presenta queixa per un article signat pel periodista senyor Marc Villanueva, a Elnacional.cat (Document 3 / DOCUMENT 3 BIS).

EXPOSICIÓ DE FETS:

I/ El 21 de febrer de 2021, el diari Ara publica a portada i en un reportatge a pàgines interiors un article en què denuncia casos d’assetjament sexual i abusos de poder a l’Institut del Teatre: “Acoso sexual y abuso de poder a alumnas del Institut del Teatre Una veintena de testigos denuncian vejaciones y maltrato psicológico por parte de algunos docentes”

El reportatge afirma haver fet centenars d'entrevistes, de les quals 20 van donar com a resultat testimonis que avalen el titular i que fan referència a 12 professors. D'aquests professors, només 3 són esmentats en el reportatge i, d'aquests, l'únic en actiu era jo, i és en mi en qui se centra bàsicament l'article.

Les afirmacions fetes en el reportatge, àmpliament redifoses per altres mitjans citant el diari Ara, van comportar una campanya de linxament en xarxes socials –on s'arriba a demanar violència física contra mi– (Document 4) i atacs contra la meva persona per part d'articulistes d'altres mitjans, com Elnacional.cat. El linxament públic a què vaig ser sotmès va comportar la interrupció de dues col·laboracions periòdiques que feia 16 anys que mantenia amb El Periódico i 2 anys amb SER Catalunya, a més de perdre 2 muntatges teatrals com a director d'escena. Pel que fa a l'Institut del Teatre, el perjudici va ser únicament reputacional, atès que, com es veurà més endavant - perquè el seu tractament informatiu per part del diari Ara forma part també d'aquesta queixa-, la Comissió designada a l'efecte per investigar les acusacions va concloure que no hi havia motius per qualificar la meva manera de procedir com a assetjament sexual ni abús de poder. Document 5

En qualsevol cas, el titular i la informació recollits pel diari Ara no s'ajusten a la realitat, i, a parer meu, els redactors de la informació no van procedir d'acord amb allò previst en el Codi Deontològic de la professió periodística, cosa que hauria evitat els perjudicis que se m'han creat, tant des del punt de vista personal com professional.

II/ El 19 febrer de 2021 a les 13.33 em va trucar el senyor David Miró, subdirector del diari Ara, fent-me saber que aquest mitjà publicaria en breu una investigació sobre maltractaments i abusos a l'Institut del Teatre, on jo hi sortia al·ludit, i que un dels autors del reportatge es posaria en contacte amb mi per si volia fer declaracions.

Uns minuts més tard em truca el senyor Albert Llimós, coautor de la investigació, i em demana si tinc alguna cosa a dir sobre el tema. Li pregunto que concreti sobre què, i ell respon que no em pot avançar detalls, que les acusacions són anònimes i que ja ho llegiré quan surti publicat. Segons l'edició en castellà del diari Ara, vaig respondre: ““No me doy por aludido ante acusaciones anónimas. Que den la cara”. Tambien admite que hubo una queja de una alumna y que “se demostró que las acusaciones eran absolutamente irreales”.” Aquí va acabar la conversa. Això passava 30 hores abans de publicar-se el reportatge on-line.

Criteri 2 del Codi Deontològic: “El periodista s'ha de posar en contacte prèviament amb els afectats per donar-los l'oportunitat de resposta.”

El mateix article del diari Ara acredita la naturalesa del contacte previ a la publicació, la meva disposició a col·laborar i la falta d'oportunitat a donar resposta a fets concrets.

Torno la trucada al senyor David Miró, dient-li que ja he parlat amb el senyor Llimós i s'ha referit a dues denúncies anònimes. Em respon que són més de dues, i que ell, personalment, preferiria que anessin signades.

Criteri 5: “Les fonts s'han de citar perquè la informació sigui creïble. La confidencialitat ha de servir per emparar les persones en situació d'indefensió o de risc, però en cap

cas l'anonimat pot ser utilitzat per atacar individus i organitzacions de manera injustificada.”

Considero, per haver-ho viscut, que si algú està “en situació d'indefensió o de risc” després d'un judici paral·lel sense proves, posterior lincament a les xarxes i una suspensió cautelar de la seva activitat laboral és, sobretot, la persona assenyalada.

L'endemà, dia 20 de febrer, m'arriba un watshapp signat pel senyor Albert Llimós, que diu: “El reportatge sortirà demà a la edició en paper de l'ARA.”

Li escric: “¿Surten els noms dels denunciants?”

Ell respon: “Sabrà qui són.”

El títol del reportatge, publicat en paper el 21 de febrer de 2021, és: “Acoso sexual y abuso de poder a alumnas del Institut del Teatre. Una veintena de testigos denuncian vejaciones y maltrato psicológico por parte de algunos docentes.”

Al llarg d'un article extens, al qual el diari dedica la portada i pàgines interiors, els periodistes mai no van referir-se a la presumpció d'innocència ni a cap altra expressió similar. Val a dir que tampoc ho van fer els autors i autores de diversos d'articles d'opinió en dies posteriors, tots ells aplaudint el gran rigor periodístic de Llimós i Juanico.

Criteri 10: “Tota persona acusada o imputada d'un delictes té dret a la presumpció d'innocència en les informacions i opinions relatives a indagacions, causes o procediments penals.”

Segons el reportatge fet a partir de centenars d'entrevistes, hi figuraven, en relació amb mi, 12 denunciants: quatre amb nom i primera lletra del cognom, una amb nom sense cognom i set perfectament anònimes. S'equivocava el senyor Albert Llimós quan em va escriure “Ja sabrà qui són.”

Dels 12 testimonis aportats, en alguns casos vaig poder deduir de qui es tractava. I vaig poder constatar, per exemple, que dues de les acusacions ja havien estat considerades i arxivades per l'Escola Superior de Teatre de l'Institut del Teatre; una altra persona m'acusava d'haver fet un comentari de mal gust fora de classe no referit a ella ni a cap alumna ni alumne; l'altra inventava uns fets que mai no havien tingut lloc, i així, successivament. Més endavant em referiré a altres casos greus que qüestionen altres aspectes de la praxi professional dels redactors.

III/ Els periodistes no van recollir en el seu article intents de contrastar la informació que desmentien allò publicat. Hi ha com a mínim dos casos destacats i documentats, que s'adjunten. Un cas és el testimoni d'un periodista, traductor i gestor teatral que deixa constància que la senyora Núria Juanico, al llarg d'un parell de converses telefòniques va intentar treure-li informació jugant al joc de les endevinalles; i a l'hora de redactar l'article va obviar el contrast amb el testimoni, que no només no confirmava sinó que contradeia la versió publicada (Document 5).

“(…) Li vaig repassar els noms dels directors més coneguts que han treballat a La Gleva, buscant-los en els cartells que tenim penjats a la paret i gairebé per ordre

d'aparició: Ramon Simó, Mario Gas, Jordi Oriol, Àngel Pavlovsky... No va mostrar cap interès en la nòmina de d'importants directors fins que vaig dir el nom de J.O.. Llavors em va demanar que expliqués si en el cas de J.O. hi havia hagut problemes amb la companyia. Jo vaig explicar que hi havia hagut una discussió entre J.O. i el tècnic del teatre, Q.O., arran de la reestrena de "Paraules d'amor" i que li vaig cridar l'atenció al director, que es va disculpar amb ell i amb tot el personal del teatre.

La periodista va insistir que el que estaven mirant de corroborar amb mi era si hi havia hagut abusos o assetjament sexual amb les actrius de l'espectacle "Paraules d'amor". Vaig explicar a la periodista que el que jo havia vist era una relació de cordialitat i que, tot sovint, marxaven junts a sopar o a prendre alguna cosa després de les representacions i que no em constaven els assetjaments i abusos de què parlava. En qualsevol cas, davant d'una acusació tan greu, em vaig comprometre a investigar allò que m'exposava i ens vam emplaçar a parlar més endavant.

Vaig comentar la conversa amb la directora del teatre, J.S., i a la resta del personal, cap dels quals tenia constància dels abusos o assetjaments. Jo vaig trucar per interessar-me pel cas a una de les actrius, B.G.L., i J.S. va trucar a una altra de les actrius, C.A.. Els vam explicar que el diari ARA estava fent l'esmentat reportatge i que ens havíem emplaçat a corroborar o no un cas d'abusos o assetjament sexual cap a elles arran de les representacions de l'espectacle "Paraules d'amor" a La Gleva Teatre. Totes dues actrius ens ho van desmentir. Quan la periodista del diari ARA va tornar a trucar, així l'hi vaig traslladar. (...)

Un altre testimoni, d'un escriptor i exdirector de l'Institut del Teatre, del qual també s'adjunta un document explicant el contacte amb els autors del reportatge, reflecteix la mateixa mena de pràctiques i com es va obviar la informació aportada per ell, que no corroborava les afirmacions del reportatge (Document 6):

"(...) Quan em van trucar, em van dir que estaven aplegant l'opinió de tots els ex director generals de l'Institut del Teatre, i vaig decidir de respondre les preguntes, què bàsicament va ser una, i la conversa posterior força llarga que, m'ho imagino, deu estar enregistrada. (...)

(...) 1) Sent jo director general (1988-1992) un professor de dansa va ser vist tenir relacions amb un alumne major d'edat a una aula. El vaig cridar al despatx, vaig parlar també amb l'estudiant, tots dos van admetre que havia estat un error greu i em van assegurar que no es repetiria. Amb tot, aquell curs vaig apartar de la docència aquell professor. El que va sortir al diari Ara és que es tractava d'un professor amb una alumna...

2) També li vaig explicar a la periodista que, quan feia classe a la UB en virtut d'un conveni d'intercanvi de professor UB-IT, em vaig trobar amb una alumna de primer curs, major d'edat, que em va demanar de parlar a soles en un despatx o al Departament. En ser sols, l'alumna em va preguntar, mirant-me als ulls, què havia de fer per aprovar el curs. Li vaig respondre que havia de seguir el programa que seguia tothom i fer els treballs pertinents. Em va dir que ja ho entenia, i va marxar. Això no va sortir a l'article del diari Ara.

No vaig tornar a parlar amb la periodista perquè, segons la meva experiència en temes de comunicació, acostuma a ser contraproductiu dur-los la contrària. (...)

criteri 1: "El professional del periodisme està compromès amb la recerca de la veritat i, consegüentment, té l'obligació d'acostar-se a la realitat dels esdeveniments amb la màxima fidelitat possible."

No he fet una tasca exhaustiva per saber amb qui van contrastar els repòrters la informació, però en els dos únics casos a què he tingut accés, no sembla que l'actuació periodística estigués al nivell dels estàndards exigibles en funció d'allò que dicta el Codi Deontològic.

Llimós i Juanico van escriure literalment: “Durant aquestes trobades han aparegut uns 80 casos d'assetjament, abusos sexuals i de poder.” L'abús sexual és un delicte castigat per llei segons l'article 184 del Codi penal. Tractant-se de tants delictes i tan greus, ¿per què només van treure a la llum tres noms, de la “dotzena de professors i exprofessors” que esmenten en l'article?

IV/ En un altre moment del reportatge, els seus autors escriuen amb paraules no recollides de cap testimoni: “A través de les trobades al bar i dels projectes fora de l'Institut, O. establia vincles estrets amb actrius que just començaven la seva carrera.”

Criteri 2: “No s'han d'usar expressions injurioses ni difondre dades imprecises o sense base suficient que puguin lesionar la dignitat de les persones.”

La precisió d'allò dit no és evident i la base per lesionar la dignitat de les persones no sembla que es pugui prestar a discussió.

V/ Entre les acusacions anònimes que cita el reportatge, hi figurava, per exemple, almenys una actriu que mai no havia tingut cap relació amb el tema investigat: l'Institut del Teatre: “Uns anys abans, una actriu de fora de l'Institut, se'n va anar a Madrid entre d'altres motius per fugir d'ell.”

Criteri 9: “Cal evitar les intromissions innecessàries i les especulacions gratuïtes sobre els sentiments i circumstàncies de les persones.”

En aquest cas, no només hi ha especulacions gratuïtes sobre els sentiments i circumstàncies de les persones sinó que l'expressió “una actriu de fora de l'Institut” evidencia que la inclusió del testimoni no tenia a veure amb el reportatge sinó amb la defensa d'una tesi apriorística, cosa que no sembla que s'ajusti a l'essència mateixa del sentit de la investigació periodística.

VI/ S'ha mirat de mostrar en els punts anteriors fets que posen de manifest que no s'ha seguit una praxi adequada. Queda clar que penso que si els periodistes haguessin actuat cenyint-se als principis professionals el seu article hauria estat diferent i el dany reputacional cap a mi, molt menor. Veuen, però, que no he fet cap intent de desmentir allò que relaten els periodistes, sinó d'intentar mostrar pràctiques que crec que no haurien de repetir-se. Em refereixo, per exemple a una de les persones que cita el reportatge com a testimoni anònim, que no vaig identificar inicialment, però que, dolguda pel tracte dels periodistes i per la tergiversació de les seves paraules, es va posar en contacte amb mi, i vam intercanviar alguns missatges i una trobada. Adjunto (Document 7) perquè puguin constatar que l'extret que els mostro a continuació no està tret de context. Explica que la van estar perseguint insistentment durant mesos abans de mantenir la conversa que refereix:

“(…) Primer em van estar parlant de com era que si havia estat treballant amb tu, si havíem fet un taller i després m'havies donat un personatge a una obra, que si era així és perquè, segurament hi havia hagut algun abús o hi havia hagut alguna

manipulació i jo no n'havia sigut conscient. I jo els vaig dir que no, que havia aconseguit el paper perquè havíem treballat junts, perquè ens havíem entès i ell em va donar la confiança a mi i em va donar el personatge.

I ells em van tornar a intentar fer-me creure que jo tenia el problema i que segurament sí que havies abusat de mi, perquè tu tens una postura de poder més alta i joestic a una posició més baixa i llavors és que jo no puc perdre l'oportunitat, i que, segurament, en aquest sentit, m'havies manipulat. I jo els vaig dir que no, que no havia sigut així, que jo havia hagut de llegir-me l'obra i tot, que havíem hagut de parlar... vull dir: que jo no em sentia així. I ells, erre que erre, intentant-me fer creure que a lo millor jo no n'era conscient, de que segurament hi havia hagut un abús -de poder en aquest cas, no sexual-, perquè no hi hagut abús sexual ni de poder ni manipulació ni res en aquest sentit, res. Va anar així." (...)

Criteri 6: "Cal reconèixer a les persones individuals i jurídiques el dret a no proporcionar informació ni respondre preguntes. L'assetjament intimidador i persistent és una pràctica reprovable."

VII/ 9 de març. Parlo per telèfon amb el senyor David Miró, subdirector de l'Ara. Li demano quin espai estaria disposat a cedir-me el diari per respondre als seus atacs. Em diu que ho ha de consultar amb direcció. Em torna la trucada poques hores després fent-me saber que només s'avindrien a fer-me una breu entrevista que no podria llegir abans de ser publicada, oferta que no vaig acceptar.

Criteri 3: "Els mitjans han d'atendre el dret de rèplica quan aquest sigui sol·licitat en termes raonables."

VIII/ El 26 de març de 2020 vaig comparèixer davant la "Comissió d'Investigació del Protocol per a la Prevenció, Detecció i Actuació de l'Assetjament Sexual de l'Institut del Teatre" a causa de la denúncia de sis alumnes, encoratjats per l'article de l'Ara i el linxament posterior, amb els quals havia treballat l'últim trimestre del 2020. La dita Comissió va concloure el 16 de juny de 2021:

"La Comissió, per unanimitat de tots els seus membres, considera que el comportament del senyor O., valorat a partir de les instàncies número 20 i número 43 i les compareixences, no presenta indicis suficients per considerar-lo assetjament sexual per raó de sexe, orientació sexual i/o identitat de gènere."

L'únic òrgan competent pel qual he estat requerit –amb alumnes de l'IT al tribunal– em va declarar innocent per unanimitat. El mateix dia, els dos periodistes van escriure al seu diari: "Si la majoria de casos que va destapar l'Ara no van acabar en instàncies (a l'Institut del Teatre) és per la falta de confiança d'alumnes i exalumnes en el centre." (DOCUMENT 2).

Criteri 1: "Els mitjans han d'observar sempre una clara distinció entre les informacions i les opinions, difondre únicament informacions contrastades amb diligència, i evitar la difusió de conjectures i rumors com si es tractés de fets."

Sobre la falta de contrast de les informacions, s'ha intentat aportar prou evidències. Pel que fa a la informació sobre els resultats de la "Comissió d'Investigació del Protocol per a la Prevenció, Detecció i Actuació de l'Assetjament Sexual de l'Institut del Teatre", que no abonava la tesi sostinguda en l'article dels autors als quals

s'adreça la queixa, sembla que hi ha inclusió d'opinions i conjectures que intenten contraposar-se a la informació contrastada.

IX/ El mateix dia de la publicació del reportatge al diari Ara, el periodista Marc Villanueva, a Elnacional.cat, escriu sobre el tema a partir de reaccions, i es va referir a mi com a "depredador sexual". Ningú no m'havia acusat fent servir el qualificatiu "depredador". Per tant, el senyor Villanueva fa una aportació pròpia que considero que no té cabuda en una informació periodística.

Criteri 12: "Cal evitar expressions vexatòries que puguin incitar a l'odi i a l'ús de la violència."

Escriu Mario Vargas Llosa, membre de la Real Academia Española de la Lengua i Premi Nobel de Literatura: "Un "depredador" es un salvaje que no tiene límites en las exacciones que comete guiado solo por sus instintos y, más concretamente, por su sexualidad. Un "abusador" es, desde luego, también tremendo, porque el verbo en el que está basado es un abuso de tipo sexual, pero tiene una irradiación que es obviamente más ceñida y estricta que la de "depredador", en el que además de atropello sexual, hay una violencia física que puede llegar hasta la agonía y muerte de la víctima. Creo por esas razones que la acusación de "depredador" es, en términos semánticos, muchas veces más terrible que la de "abusador".

Per tot allò exposat, PREGO al Consell de la Informació de Catalunya, tingui per presentada aquesta queixa i resolgui, de conformitat amb el seu Codi Deontològic.

Barcelona, 25 de febrer de 2022.

ADDENDA:

Quan ja estava a punt d'enviar aquesta queixa, m'assabento per les xarxes socials que l'esmentat reportatge del diari Ara, va ser presentat la IX edició del Premi Josep Maria Planes d'Investigació Periodística, convocat del Col·legi de Periodistes de Catalunya i l'Ajuntament de Manresa. El jurat, que va declarar desert el premi, estava format per l'escriptor i periodista Vicenç Villatoro; la corresponsal del setmanari "El Siglo" a Catalunya, Teresa Carreras; el periodista i professor del Departament de Comunicació de la UVIC-UCC, Xavier Ginesta; els periodistes Josep Gifreu i Jordi Finestres; un representant dels guanyadors de l'edició anterior, Sergi Escudero, i la regidora de Cultura de l'Ajuntament de Manresa, Anna Crespo.

Les bases del dit premi advertien en el seu novè apartat que "podrà declarar-se desert si, a judici del jurat, cap dels treballs no té la qualitat suficient."

Reproduïxo l'intercanvi de missatges a Twitter entre un dels autors del reportatge i un membre del jurat, Sergi Escudero, company seu de redacció, arran de la difusió del veredict:

La reproducció de l'intercanvi de missatges anterior, em va fer pensar en un article al diari Ara del 5 d'octubre de 2020, del senyor Antoni Bassas: "El cas Arrufat i la

confiança en l'ARA*: "L'àrea d'investigació que encapçala el periodista Albert Llimós busca documents, bases de dades, testimonis, imatges, vídeos i àudios que puguin convertir-se en una prova o indici d'una pràctica il·lícita o poc ètica i que siguin d'interès públic i que provessin situacions de maltractaments, abusos, violacions o corrupció. La recepció de la documentació és només la primera part d'un procés de verificació exhaustiu." Al mateix article, Bassas també escriu: "Ja ahir a la nit, David Miró, el nostre Director de Política, va publicar un tuit que resulta molt aclaridor", que deia: "Una ràpida lliçó sobre quan es publica un tema d'investigació sobre abusos sexuals: 1) Quan s'ha confirmat amb totes les fonts possibles. 2) Quan s'ha donat un temps prudencial a la persona assenyalada perquè doni la seva versió. 3) Quan s'han acomplert 1 i 2 es decideix el dia. - David Miró (@miro david) October 4, 2020"

*Arrufat denuncia a la CUP y al ARA por el caso de la agresión ...<https://es.ara.cat/politica/arrufat-denuncia-cup-ara-c...> 14 oct 2021 — Barcelona El exdiputado de la CUP Quim Arrufat ha denunciado a su antiguo partido político, al diario ARA y al periodista Albert Llimós por las informaciones que publicó este medio en octubre de 2020 en las que se explicaba que el ex dirigente abandonó la formación anticapitalista con una denuncia interna por agresión sexual.

2. Consideracions inicials sobre la formulació de la queixa

a) Vist des d'una perspectiva general, el queixant va desgranant fets que li atribueixen els periodistes de l'article o que ell adjunta com a prova en els documents assenyalats. Sembla que la intencionalitat del Sr. J.O és evidenciar que les informacions dels articles objecte de queixa no s'ajusten a la realitat, que els seus autors no han seguit una praxis adequada, en definitiva, demostrar la seva innocència per falta de proves o mitjançant la resolució de la "Comissió d'Investigació del Protocol per a la Prevenció, Detecció i Actuació de l'Assetjament Sexual de l'Institut del Teatre", o en el decret de la Fiscalia del TSJC en el que estableix que les conductes denunciades per l'Institut del Teatre encara no prescrites no reuneixen les característiques de delictes d'assetjament sexual o contra la integritat moral dels alumnes.

També, en la queixa del Sr. J.O hi ha altres qüestions relatives al suposat incompliment del Codi Deontològic del Col·legi de Periodistes de Catalunya. Entrarem després a considerar, punt per punt, si existeix o no vulneració de cadascun dels criteris del Codi assenyalats pel Sr. J.O, però el que ara ens ocupa, abans d'entrar en aquesta qüestió, és posar de manifest quina és la funció del CIC quan dirimeix la queixa d'un ciutadà.

En els casos en que la queixa es presenta en l'àmbit d'una actuació periodística en el estan implicades qüestions penals, la funció principal del CIC no és determinar si el que presenta la queixa és o no és innocent, sinó si el periodista ha complert amb els criteris del Codi Deontològic en la seva missió de traslladar a la opinió pública un cas d'interès noticable amb veracitat i la diligència informativa inherents a la professió periodística. La responsabilitat penal, única i exclusivament, és competència dels tribunals de justícia, que són els organismes que, mitjançant la investigació dels fets

i la obtenció y pràctica de les proves arriben a la conclusió del que ha succeït i dicten sentència, després d'un període normalment llarg de temps.

En canvi, en l'àmbit informatiu, esbrinar una situació d'interès públic per publicar-la a la premsa té unes connotacions diametralment diferents. La veritat única no existeix, ja que el pluralisme comporta en sí mateix la diferent visió que cadascú té de la realitat social. Un mateix fet pot ser narrat de formes diferents i totes les versions –malgrat que difereixin- poder ser veraces per estar immerses en el valor democràtic de la pluralitat. El terme veraç no s'ha de confondre en el sentit que el llenguatge ordinari assimila a “veritat”.

2). Partint d'aquí, les notes definitòries de la informació veraç es poden sistematitzar en dos característiques principals: la diligència informativa i la realitat dels fets narrats.

Respecte la diligència informativa, el que dona veracitat a la narració d'una notícia és que el periodista hagi sigut diligent en la investigació d'un fet, hagi fet el possible per donar la informació de la forma més correcte y hagi tingut una actitud positiva cap a la veritat. O dit d'una altra manera, una informació és veraç quan l'informador, abans de difondre la notícia, ha actuat amb el zel suficient per arribar a la convicció de que el fet que vol publicar és veraç. La informació s'ha de fonamentar en fets que es coneixen suficientment perquè s'han comprovat amb dades objectives o contrastat amb fonts fiables –que en casos d'especial transcendència, la actitud diligent comporta que la comprovació dels fets es faci a través de fons plurals. El concepte de veracitat no es refereix tant a la exactitud de la informació, com a la diligència del periodista en la verificació i la confirmació de la notícia.

Respecte la realitat dels fets narrats, hem d'entrar en el terreny de la *professionalitat* i de la *raonabilitat*. La professió periodística té els seus codis deontològics, els seus usos i costums, les seves formes d'actuació que al llarg dels anys han anat teixint una manera de fer que pot concretar-se en el vocable "*professionalitat*". A un professional se li exigeix que actuï conforme els cànons comunament acceptats en la seva professió, al marge de les aportacions personals de cadascun d'ells. Per això, el deure de comprovació de la veracitat de la informació s'ha de fer emprant la diligència exigible a un professional del periodisme que apliqui els criteris del Codi Deontològic i les normes usuals de la diligència informativa.

El nivell de comprovació dels fets dependrà de les característiques concretes de la informació de que es tracti i de les necessitats d'immediatesa de la publicació, ja que l'opinió pública té dret a ser informada quan abans millor sobre les qüestions que són d'interès públic. El nivell de diligència que garanteix una veracitat suficient per poder publicar legítimament la notícia, és un nivell *raonable* al que s'arriba quan el periodista ha realitzat, prèviament a la difusió del fet, una labor d'indagació que el porti a un convenciment raonable de que el que es vol publicar narra la realitat dels fets. No és necessària una verificació exhaustiva dels fets, però tampoc és admissible la publicació de meres suposicions, revelacions no contrastades, insinuacions infundades, o la intencionalitat del descrèdit d'un altre.

La informació s'ha de basar en fets que hagin succeït. O que, aparentment, hagin succeït, perquè no se li pot exigir al periodista –com sí que és exigible als Tribunals de Justícia o a l'Administració pública- que la narració dels fets sigui exacte i incontrovertible, ja que no pot descartar-se que algunes dades siguin errònies o inexactes o, fins i tot, en ocasions inopinadament falses (per exemple, perquè han sortit a la llum la descoberta de nous esdeveniments, fins aleshores desconeguts, que desdiiuen –en tot o en part- la informació ja publicada). Si els errors tenen rellevància, la rectificació posterior és una forma d'evidenciar una actitud diligent i positiva cap a la transmissió de la veritat. En aquest sentit, la rectificació d'informacions errònies és també una forma d'evidenciar una actitud positiva en la comunicació de la veritat, una mostra d'actitud diligent al traslladar a l'opinió pública el que el periodista creu en cada moment que és el que realment ha succeït.

c). Amb aquests antecedents, i sense perjudici de que posteriorment fem una menció expressa a cadascun dels criteris 1, 2, 3, 5, 6, 9, 10 i 12 del Codi Deontològic que el queixant considera vulnerats, ja estem en disposició de resoldre algunes qüestions de caràcter general que són objecte recurrent de la queixa presentada.

Segons es detalla en l'escrit d'al·legacions del diari ARA, l'octubre de 2019 comença una investigació periodística per esbrinar si existia assetjament, abusos sexuals i de poder al món de les arts escèniques i l'audiovisual català. Es va iniciar un procés per contactar més de 1200 contactes i 400 trobades presencials. Segons l'escrit de l'ARA: A mesura que passaven els mesos, desenes i desenes de persones del món teatral van donar-nos referència de situacions viscudes a l'Institut del Teatre. D'entre aquestes, una trentena feien referència explícita al director teatral J.O i moltes altres corroboraven de manera indirecta els fets exposats en l'article: des d'alumnes que fan referència a la sexualització de les seves classes, l'excés d'alcohol i els problemes que això comportava pel menyspreu i vexacions que rebien per part del docent, als comentaris despectius o de caràcter sexual, fins a persones que detallaven situacions d'assetjament i abús de poder. A banda de les persones que ens van relatar experiències viscudes, per contrastar les situacions relatades al reportatge es va parlar amb desenes d'alumnes i exalumnes que havien estat testimonis oculars d'aquelles situacions.”

També a l'escrit d'al·legacions, el diari ARA fa menció de que, des de que va iniciar la investigació, ha publicat desenes de reportatges sobre l'assetjament, els abusos sexuals i el poder al món de les arts escèniques, entre els quals cita els següents:

- https://www.ara.cat/societat/abusos-sexuals-menors-aula-teatre-lleida-antonio-gomez-paeria-ruben-escartin_1_1019320.html
- https://www.arabalears.cat/cultura/falsos-castings-abusos-sexuals-actrius_1_3879328.html
- https://www.ara.cat/cultura/abusos-fotografies-sexuals-d-director-teatre-musical-osona_130_4064189.html
- https://www.ara.cat/cultura/colegi-teatre-abusos-professors-tretze-exalumnes_1_4221717.html

La investigació periodística va començar l'octubre de 2019 i fins el 25 de febrer de 2022, dia en que el Sr. J.O presenta la queixa, l'ARA publica almenys els quatre

articles mencionats sobre el mateix tema que tenen unes característiques similars al de l'article objecte de queixa. En aquests articles intervenen desenes de persones que voluntàriament s'han prestat a donar la seva versió sobre l'existència d'assetjaments, abusos sexuals i de poder en el món del teatre, bé per ser o haver estat alumnes que n'han sigut víctimes, o que han percebut aquestes situacions com a testimonis. Els docents que han estat identificats en els articles –i que de vegades han intervingut- han estat reconeguts per varis perjudicats i testimonis pels mateixos motius. Entre d'altres, aquest és el cas del Sr. J.O. Segons les al·legacions:

Tots els testimonis van ser verificats amb altra gent de classe, amb altres professors o companys de professió. El reportatge es va construir a partir d'experiències en primera persona, acreditades i contrastades a través de tercers.

I en l'al·legació segona, es fa menció de que:

la part central del reportatge es basa en noms reals que estan identificats amb nom i inicial del cognom de la persona. Són els testimonis principals, als quals se'ls dona més importància. Tot i que aquestes persones tenien -i segueixen tenint- por d'en J.O., se'ls hi va demanar que sortissin identificades per donar més credibilitat al relat, però alhora no exposant-les plenament per evitar revictimització i possibles represàlies.

A la vista del que assenyala la part de l'al·legació de l'ARA a la que ens hem referit respecte la forma d'encarar la investigació i el procés que s'ha portat a terme per obtenir els resultats, que té tota credibilitat, podem concloure que els autors dels articles de l'ARA han seguit una praxis informativa rigorosa i adequada als usos i costums de la professió, com a continuació posarem de manifest.

La quantitat de persones que van ser cridades a participar en la investigació i les que han estat entrevistades presencialment pels periodistes Llimós i Juanico (en endavant, els autors), així com les que, per iniciativa pròpia, al ser coneixedors del primer article de l'ARA, van acudir al diari per donar la seva versió personal, denota que els autors *han actuat en tot moment amb la diligència que és exigible als professionals*, recollint la informació de forma plural i difonent els articles quan han arribat a la convicció de que el que el que volen publicar és veraç. En el cas que ens ocupa, només s'han publicat literalment el que les víctimes o els testimonis han manifestat, identificades amb el nom real i la primera lletra del cognom, d'acord amb ells. La verificació de l'autenticitat de les víctimes o dels testimonis s'ha acreditat i contrastat a través de tercers coneixedors de la seva identificació. En definitiva, els autors han actuat amb el cel suficient per poder arribar a la veracitat.

El mateix es pot dir respecte la *professionalitat* en que els actors han actuat, en general, seguint els paràmetres deontològics i els usos i costums de la professió. Lo qual no obsta a que, més endavant, considerem individualment si hi ha alguna vulneració en els criteris del Codi Deontològic que el presentador de la queixa assenyala. Finalment, considerem que els autors han emprat durant el procés de la investigació un nivell de diligència *més que raonable* pels motius que ja s'han exposat quan parlàvem de la diligència exigible als professionals.

Volem reiterar que el CIC està resolent aquesta queixa en l'àmbit estricte de la deontologia periodística, sense entrar a considerar en cap moment qüestions de tipus jurídic que no ens pertocuen.

3.- Al·legacions del diari ARA (text literal)

Na Esther Vera i Garcia, amb NIF xxxx, que compareix en la seva condició de Directora i en representació d'EDICIÓ DE PREMSA PERIÓDICA ARA, S.L., editora del Diari ARA, i com millor procedeixi, DIC,

I) Que en data 7 de març de 2022 ha estat notificada a l'ARA la incoació de l'expedient informatiu núm. 9/2022, per causa de l'escrit de queixa presentat pel Sr. J.O. al Consell de la Informació de Catalunya contra el diari ARA, per raó de sengles articles publicats en dates 21 de febrer de 2021 (Assetjament sexual i abús de poder a alumnes de l'Institut del Teatre) i 23 de setembre de 2021 (L'Institut del Teatre envia un professor a la Fiscalia per assetjament sexual), en les versions impresa i digital del diari:

https://www.ara.cat/cultura/assetjament-sexual-abus-poder-institut-teatre-alumnes_130_3878592.html

https://www.ara.cat/cultura/l-institut-teatre-envia-fiscalia-professor-assetjament-sexual_1_4125861.html

II) El Consell dona trasllat al Diari ARA per tràmit d'al·legacions, al que mitjançant aquest escrit donem compliment, en base a les següents:

AL·LEGACIONS

Prèvia.- Sobre el plantejament d'aquestes al·legacions

L'escrit de queixa del Sr. O. s'estructura en base a uns Fets (IX), que també inclouen valoracions, i que es vinculen a cadascun dels Criteris del Codi Deontològic de la professió periodística que el Sr. O. considera infringits per l'ARA.

En base a aquests plantejament estructurem aquest escrit amb un primer apartat que contextualitza i descriu el procés previ a la publicació dels articles, per tractar després cadascun dels fets descrits pel Sr. O. i la seva vinculació als criteris que considera infringits per part de l'ARA.

Primera.- El reportatge Assetjament sexual i abús de poder a alumnes de l'Institut del Teatre és el fruit d'una investigació periodística molt més àmplia que s'inicia l'octubre del 2019. Durant els últims dos anys l'ARA ha publicat desenes de reportatges sobre l'assetjament, els abusos sexuals i de poder al món de les arts escèniques i l'audiovisual, com Vint anys d'abusos sexuals a l'Aula de Teatre de

Lleida, El parany dels falsos càstings, Abusos i fotografies sexuals d'un director de teatre musical a Osona o Tretze alumnes denuncien pràctiques abusives de vuit professors del Col·legi de Teatre, entre molts altres.

La investigació es va iniciar a partir d'una pregunta a la qual s'intentava donar resposta: "Hi ha assetjament, abusos sexuals i de poder al món de les arts escèniques i l'audiovisual català?". Per trobar-hi resposta es va iniciar un procés per contactar amb el màxim de gent possible dins d'aquest sector cares a abordar la qüestió, superant els 1.200 contactes i més de 400 trobades presencials. Els periodistes s'hi adrecen amb un missatge genèric: "Si has patit situacions d'abusos o d'assetjament a les arts escèniques i vols parlar-ne, nosaltres volem escoltar la teva història". No es va contactar amb els testimonis preguntant directament per una persona en concret.

A mesura que passaven els mesos, desenes i desenes de persones del món teatral van donar-nos referències de les situacions viscudes a l'Institut del Teatre. D'entre aquestes, una trentena feien referència explícita al director teatral J.O. i moltes d'altres corroboraven de manera indirecta els fets exposats en l'article: des d'alumnes que fan referència a la sexualització de les seves classes, l'excés d'alcohol i els problemes que això comportava pel menyspreu i vexacions que rebien per part del docent, als comentaris despectius o de caràcter sexual, fins a persones que detallaven situacions d'assetjament i abús de poder. A banda de les persones que ens van relatar experiències viscudes, per contrastar les situacions relatades al reportatge es va parlar amb desenes d'alumnes i exalumnes que havien estat testimonis oculars d'aquelles situacions.

Després de la publicació del reportatge, altres testimonis es van posar en contacte amb l'ARA per explicar la seva experiència amb el citat docent, i fins a quatre persones ens van manifestar que van haver de marxar de Barcelona, entre d'altres motius però sobretot, per por al Sr. O.. I novament cal especificar que moltes altres persones van corroborar aquests testimonis.

Cap de les fonts que es citen al reportatge va presentar denúncia a la Comissió de Prevenció i Investigació d'Assetjaments Sexuals de l'Institut del Teatre que va investigar els fets. Per "falta de confiança" i "por" -cita textual d'alguns testimonis- a les represàlies del director teatral. Malgrat que el protocol contra l'assetjament sexual de l'Institut del Teatre permet només revisar i actuar els casos referents a alumnes que estiguin cursant estudis al centre o bé exalumnes de l'últim any, es van rebre diverses instàncies que feien referència al Sr. J.O.. Això sí, donada la limitació temporal que fixa el protocol -i que l'Institut del Teatre ha corregit arran del cas publicat per l'ARA (1)-, la comissió no tenia competència per investigar la majoria de situacions referents al Sr. J.O.. Per això, la conclusió de la Comissió sobre el Sr. O. que cita a la seva queixa, no inclou els principals testimonis referents al Sr. J. O. i que es van publicar al reportatge.

Tot i això, el mes de febrer del 2022 l'Institut del Teatre va remetre a la Fiscalia els expedients que quedaven fora de la limitació fixada pel seu protocol. Són expedients de 12 exdocents, entre ells el cas del Sr. J. O., i l'Institut del Teatre els va enviar a la Fiscalia perquè determinés si hi havia hagut "assetjament sexual, conductes abusives

o abús de poder”. La Fiscalia va obrir diligències per investigar-los (2). Abans, el 14 de maig de 2021, la Comissió ja havia posat de manifest la seva incapacitat per abordar els casos que temporalment quedaven fora del que fixa el seu protocol. Tanmateix, en referència a una instància d'un grup d'alumnes, la comissió va concloure que no tenia indicis d'assetjament sexual per part del Sr. O. però que el docent havia tingut “conductes inapropiades” amb “expressions i comentaris verbals susceptibles de ser percebuts amb connotació sexual, provocant una forta inquietud i desori a l'alumnat”. A més, la Comissió va determinar que no havia estat “un fet puntual o circumscrit a un taller” sinó “pràctiques repetides en altres cursos”. Així ho va recollir l'ARA en un article (3) després d'haver tingut accés a les conclusions de la Comissió.

En l'escrit de la Comissió també es va posar èmfasi en la "falta d'informació institucional" cap a l'alumnat dels "mecanismes de prevenció i actuació davant comportaments que es puguin considerar inadequats, abusius o d'assetjament". Aquest "desconeixement" va dificultar "enormement" canalitzar les queixes i demanar suport per part de les víctimes.

Abans de la publicació del reportatge l'ARA va tornar a parlar amb la majoria de testimonis que van explicar situacions viscudes amb el Sr. J. O.. Algunes d'elles, malgrat haver aportat el seu testimoni, van demanar no aparèixer al reportatge i es va treure el seu relat. Tots els testimonis van ser verificats amb altra gent de classe, amb altres professors o companys de professió. El reportatge es va construir a partir d'experiències en primera persona, acreditades i contrastades a través de tercers.

Segona.- Fet II de l'escrit de queixa amb referència als Criteris 2, 5 i 10 del Codi Deontològic

Criteri 2: “El periodista s’ha de posar en contacte prèviament amb els afectats per donar-los l’oportunitat de resposta.”

Criteri 5: “Les fonts s’han de citar perquè la informació sigui creïble. La confidencialitat ha de servir per emparar les persones en situació d’indefensió o de risc, però en cap cas l’anonimat pot ser utilitzat per atacar individus i organitzacions de manera injustificada.”

Criteri 10: “Tota persona acusada o imputada d’un delictes té dret a la presumpció d’innocència en les informacions i opinions relatives a indagacions, causes o procediments penals.”

El relat d'en J. O. no s'ajusta a la realitat.

Abans de la publicació de l'article, l'ARA es va posar en contacte amb en J.O.. En la conversa, el subdirector David Miró li va explicar la investigació que estaven fent dos periodistes del diari i que un d'ells el trucaria. Així, l'Albert Llimós el va trucar dos dies abans respecte la publicació en paper del reportatge, per oferir-li la possibilitat

d'explicar-se. En J.O. ho va declinar, dient que no parlaria sobre rumors. En cap cas hi va haver "disposició a col·laborar" per part d'en J. O.. Ell va insistir en conèixer la identitat de les fonts, petició que l'ARA va denegar per evitar pressions o represàlies o revictimització dels testimonis: la màxima és protegir les fonts que, com hem pogut acreditar abans i després del reportatge, tenen molta por a la seva figura. Mai se li va dir a en J. O. que els testimonis serien anònims, sinó que no li diríem noms ni identitats previs a la publicació. Ell va refermar que si no se li donaven noms i cognoms no volia parlar de res i va ser impossible anar més enllà. L'endemà, quan se'l va informar que sortiria en el diari en paper de diumenge, va insistir en conèixer els noms de les denunciants i vam expressar-li que podria identificar els casos, ja que la part central del reportatge es basa en noms reals que estan identificats amb nom i inicial del cognom de la persona. Són els testimonis principals, als quals se'ls dona més importància. Tot i que aquestes persones tenien -i segueixen tenint- por d'en J. O., se'ls hi va demanar que sortissin identificades per donar més credibilitat al relat, però alhora no exposant-les plenament per evitar revictimització i possibles represàlies.

En el seu escrit el Sr. O. exposa que "dues de les acusacions ja havien estat considerades i arxivades per l'Escola Superior de Teatre de l'Institut del Teatre". Tal com reflecteix l'article, una queixa no va ser arxivada sinó que es va considerar resolta després de la intervenció de la direcció de l'ESAD. La persona que va presentar la instància sempre ha manifestat que l'Institut del Teatre va encobrir en J. O., fent-la sentir indefensa i posant-li moltes traves. No sabem a qui es refereix en J. O. respecte la segona queixa. En el cas de la primera acusació, l'ARA explica un fet concret que va existir, que va tramitar-se i que el mateix Institut del Teatre va reconèixer. A més, abans de publicar el reportatge s'ha tingut accés al material documental que així ho acredita.

L'ARA no ha infringit el criteri 2 atès que es va posar en contacte prèviament amb l'afectat per donar-li l'oportunitat de resposta, i en J. O. va condicionar la seva resposta a proporcionar la font amb antelació a la publicació de la informació, declinant doncs l'oferiment de resposta efectuat per l'ARA.

L'ARA no ha infringit el criteri 5, atès que va mantenir confidencialitat prèvia front en J. O. per emparar les persones que es podien trobar en situació d'indefensió o de risc, i a més aquestes persones ho havien demanat. Les persones que es van citar pel nom i les inicials del cognom eren identificables pel Sr. O. un cop publicada la informació. La valoració de la credibilitat de la informació per raó de la confidencialitat de les fonts davant situacions d'indefensió o de risc, fa referència a un criteri editorial que l'ARA ha dut a terme sense infringir el Codi Deontològic.

D'altra banda, amb relació al criteri 5 el Sr. O. s'atribueix una posició d'indefensió o de risc per denunciar que se l'hagi identificat a ell mateix: aquest argument és inacceptable compte tingut de que se li va donar la possibilitat de manifestar el que tingués per convenient en diverses ocasions.

L'ARA no ha infringit el Criteri 10, doncs els articles de l'ARA han respectat la presumpció d'innocència del Sr. O.. El Sr. O. fa referència a la presumpció d'innocència quan escriu que "Al llarg d'un article extens, al qual el diari dedica la

portada i pàgines interiors, els periodistes mai no van referir-se a la presumpció d'innocència ni a cap altra expressió similar”.

Cal dir en primer lloc que el fet de destacar la qualitat de 'presumpte' no és habitual en els mitjans de comunicació. En segon lloc, de l'article no es desprèn, ni el Sr. O. concreta, cap expressió ni context que menystingui o negui aquesta presumpció. En les informacions de l'ARA, els fets es contextualitzen amb els procediments interns administratiu, en cap cas penals en el primer article, i en el de setembre 2021 es refereix al procés intern dins de l'Institut del teatre per gestionar la situació, entre el que s'inclou la possibilitat de portar l'afer a la Fiscalia, sense cap altra valoració que permeti atribuir a l'ARA que negligeixi la presumpció d'innocència davant d'un procediment penal.

Tercera.- Fet III de l'escrit de queixa amb referència als Criteri 1 del Codi Deontològic

Criteri 1: “El professional del periodisme està compromès amb la recerca de la veritat i, conseqüentment, té l'obligació d'acostar-se a la realitat dels esdeveniments amb la màxima fidelitat possible.”

Els fets exposats pel Sr. O. no s'ajusten a la realitat

En el punt III en J. O. manifesta que “els periodistes no van recollir en el seu article intents de contrastar la informació que desmentien allò publicat.” Després de parlar amb centenars de persones, els periodistes no van trobar testimonis que desmentissin amb fets els relats recollits al reportatge. El Sr. O. defensa que es van incloure manifestacions "d'un periodista, traductor i gestor teatral" de manera errònia i que es va obviar un fet altament significatiu que els va confiar als periodistes. Reproduïm la transcripció de la conversa que la periodista Núria Juanico va tenir amb aquesta persona, que és director d'una sala de teatre on van treballar en J. O. i alguns dels testimonis recollits al reportatge:

«Casos d'assetjament no n'he vist ni n'hem viscut. En alguns casos no entenia la submissió d'alguns actors cap a certs directors, però no hem tingut mai cap problema. Tinc amistat amb grans directors que han treballat aquí com el X X i el J. O.. Ells dos són més impertinents amb la gent de la sala que no pas amb la companyia. A 'Paraules d'Amor' recordo que es van barallar per un tema de la gira. S'havia de substituir una actriu que no podia fer-la i a O. no li va semblar bé. Va haver-hi moltes discussions, però hi són en molts espectacles. O. fa 32 anys que el conec i sempre ha tingut fama de tirar els trastos. I el X tota la vida ha fet crits al teatre. Ara hi ha gent que això no ho tolera, la sensibilitat ha canviat. Però als anys 80 els directors sempre lligaven amb una actriu de la companyia i no passava res. O. no lligava mai i tirava els trastos a tothom, es feia pesat. El X era un gran seductor, totes li venien, no tirava mai els trastos"».

De la conversa se'n desprèn que hi havia hagut discussions amb les actrius i en J. O., tal com va quedar recollit al reportatge publicat a l'ARA:

“Les setmanes prèvies a l'estrena els nervis augmentaven i les situacions durant els assajos eren insostenibles. La companyia es va plantar, i O. va cridar la Blanca a un racó. “Després de tot el que he fet per tu, em tractes així? No tornaràs a trobar feina mai més”, va dir-li ell. Al final van tirar endavant prescindint d'O., que la nit de l'assaig final va trucar a les intèrprets. “Ens va dir: «Sou unes putes, sou horribles, no sabeu el que heu fet»”, explica”.

Al reportatge, una de les actrius -alumna d'en O. a l'Institut del Teatre- explicava que ell l'havia intentat besar mentre preparaven l'espectacle. Aquest episodi va tenir lloc al carrer, no al teatre, de manera que el director de la sala citat per en J. O. no ho pot desmentir perquè no hi era present.

En aquest mateix punt, en J. O. aporta el relat d'un exdirector de l'Institut del Teatre que va aparèixer en un reportatge posterior (4),

(https://www.ara.cat/cultura/anteriors-directors-l-institut-teatre-no-teniem-constancia_1_3907722.html,

en el qual s'intentava analitzar de manera genèrica el que havia passat a l'Institut del Teatre durant els últims anys, sense personalitzar en noms concrets sinó abordar una problemàtica que s'ha demostrat que hi era: fins a 13 docents han acabat a Fiscalia, malgrat els casos puguin no tenir recorregut perquè estan prescrits. La periodista Núria Juanico assegura que l'exdirector va fer referència al cas d'una alumne i no un alumne com ell manifesta, però, no creiem que afecti en cap cas a la informació referida a en J. O.. Òbviament, les referències a altres centres, com el de la UB que va anomenar, no s'inclouen perquè la peça es centrava exclusivament en l'Institut del Teatre. Qualsevol exercici periodístic és una selecció forçosa i en aquest cas parlàvem de l'Institut del Teatre.

En J. O. també manifesta que ell no ha fet "una tasca exhaustiva per saber amb qui van contrastar els reporters la informació però en els dos únics casos a què he tingut accés, no sembla que l'actuació periodística estigués als nivells dels estàndards exigibles". Durant aquests darrers mesos l'ARA ha rebut diversos testimonis que parlen de la insistència d'en J. O. per parlar amb ells i que fessin un escrit a favor seu o donessin crèdit a la seva versió dels fets. En aquest mateix punt el Sr. O. es pregunta per què només es van publicar tres noms de la dotzena de professors i exprofessors. Justament perquè són els tres noms -juntament a un quart que també va publicar l'ARA dos dies després- en què el patró de conducta es repetia més: eren molts testimonis -acreditats a través de tercers- que explicaven situacions similars al llarg del anys. Precisament, perquè som conscients de la responsabilitat social que l'ARA té amb aquest tipus d'informacions, només es publiquen noms quan els fets estan acreditats a través de moltíssimes fonts, com és el cas.

L'ARA no ha infringit el Criteri 1 del codi deontològic, perquè la informació reflecteix la realitat amb la màxima fidelitat possible i s'ha dut a terme una tasca exhaustiva.

Quarta.- Fet IV de l'escrit de queixa amb referència als Criteri 2 del Codi Deontològic

Criteri 2: “No s’han d’usar expressions injurioses ni difondre dades imprecises o sense base suficient que puguin lesionar la dignitat de les persones.”

En el punt IV el Sr. O. es refereix a que apareix al reportatge la referència a trobades al bar que no són recollides de cap testimoni. Són uns fets que en l’article de febrer de 2021 descrivia a la perfecció el primer testimoni, identificat amb nom real i inicial (M. P.), i que van corroborar desenes d’exalumnes del centre.

L’ARA no ha infringit el Criteri 2. La queixa del Sr. O. descontextualitza les referències a les trobades al bar que en tots els casos es refereix a informació donada per testimonis de primera mà que les havien viscut.

Cinquena.- Fet IV de l’escrit de queixa amb referència als Criteri 9 del Codi Deontològic

Criteri 9: “Cal evitar les intromissions innecessàries i les especulacions gratuïtes sobre els sentiments i circumstàncies de les persones.”

En el punt V el Sr. O. manifesta que s’inclou un testimoni de fora de l’Institut per defensar “una tesi apriorística”. Precisament, explicar que aquests fets es donaven també en l’àmbit professional és important. A més, tal com hem explicat, la investigació no partia únicament del que passava a l’Institut del Teatre. El punt de partida era preguntar-se si hi havia assetjament, abusos sexuals i de poder al món de les arts escèniques i l’audiovisual, tant en l’àmbit acadèmic com laboral.

L’ARA no ha infringit el Criteri 9 perquè l’objecte de l’article no era només el que passava a l’Institut del Teatre, pel que era pertinent incloure testimonis com el que la queixa del Sr. O. considera impertinent. El testimoni en qüestió no suposava cap especulació gratuïta ni cap intromissió il·legítima, sinó que va ser un element rellevant de la informació.

Sisena.- Fet VI de l’escrit de queixa amb referència als Criteri 6 del Codi Deontològic

Criteri 6: “Cal reconèixer a les persones individuals i jurídiques el dret a no proporcionar informació ni respondre preguntes. L’assetjament intimidador i persistent és una pràctica reprovable.”

El relat del Sr. O. no s’ajusta a la realitat.

En el punt VI el Sr. O. justifica la seva denúncia en base a una conversa amb una de les testimonis que apareix al reportatge (aporta la conversa) i acusa l’ARA de tergiversar el seu testimoni. A aquesta persona, en tot el reportatge publicat només se li atribueix la següent frase:

«No té cap mena de límit, s'agafa a algú i li fa la vida impossible. Sortíem plorant de molts assajos», explica una exalumna».

Hem parlat amb la testimoni després de rebre la queixa d'en J. O.. La testimoni ens va explicar que després de la publicació va rebre "molts correus electrònics i trucades" d'en J. O. demanant-li de quedar. Ens va dir que després de "molta insistència" es van trobar i ella li va explicar la conversa que havia tingut amb els periodistes. La testimoni li va dir a en J.O. que, des del seu punt de vista, tal com estava escrit el reportatge, semblava que tota la part anònima s'atribuís a una sola persona que podia ser ella, que era un "anonimat generalitzat". Li va dir que això no li semblava bé.

La testimoni ens va dir no sentir-se identificada en la transcripció que en J. O. va fer de la seva conversa i que el director teatral va fer pública en la presentació de l'Espai Canuda el novembre de 2021, i que també inclou en la queixa tramitada davant el Consell de la Informació de Catalunya. Ens va manifestar que a la transcripció no es veu "gens reflectida" i que el Sr. O. obvia bona part de la conversa que van tenir. "Mai vaig dir que la meva part del reportatge fos mentida ni una invenció", assegura. També nega que els periodistes li proposéssim "jocs mig infantils" durant la conversa, tal com diu en J. O.. La dona sap que ell va gravar la conversa perquè li va dir. Ella no la va gravar. Després d'aquella conversa en J. O. li va demanar reiteradament que escrivís una carta en defensa d'ell. Ella s'hi va negar.

L'ARA no ha infringit el Criteri 6 perquè no es cert que l'ARA hagi intimidat a ningú. La testimoni sempre ha respost el que ella mateix ha decidit. El Sr. O. no explica la veritat i la tergiversa per argumentar un incompliment que no s'ha produït. Mes aviat va ser ell qui va intimidar a la testimoni.

Setena.- Fet VII de l'escrit de queixa amb referència als Criteri 3 del Codi Deontològic

Criteri 3: "Els mitjans han d'atendre el dret de rèplica quan aquest sigui sol·licitat en termes raonables."

En el punt VII el Sr. O. va demanar disposar d'un espai al diari per respondre dels "atacs" rebuts. Se li va dir que l'ARA li oferiria la possibilitat de fer una entrevista -mai breu, perquè és un tema d'interès.

L'ARA no ha infringit el Criteri 3 perquè es va donar la possibilitat al Sr. O. de fer una rèplica mitjançant una entrevista. El motiu de no arribar-la a fer va ser que les condicions que imposava no eren assumibles. La rèplica que fa referència el Criteri 3 no ha de negligir els criteris editorials del propi diari tal com pretenia el denunciador. Altra cosa es que hagués exercit el dret a rectificació de la Llei Orgànica 2/1984, acció que no va emprendre -n'ignorem els motius- i que tampoc explica en el seu escrit. Entenem que amb l'oferiment efectuat i rebutjat pel denunciador s'ha donat compliment al que prescriu el Criteri 3.

Vuitena.- Fet VIII de l'escrit de queixa amb referència al Criteri 1 del Codi Deontològic

Criteri 1: "Els mitjans han d'observar sempre una clara distinció entre les informacions i les opinions, difondre únicament informacions contrastades amb diligència, i evitar la difusió de conjectures i rumors com si es tractés de fets."

En el punt VIII O. manifesta que hi ha opinió quan a l'article publicat es diu: "si la majoria de casos que va destapar l'ARA no van acabar en instàncies és per la falta de confiança d'alumnes i exalumnes en el centre".

Aquesta expressió no es una opinió sinó una informació, ja que l'ARA va parlar amb els alumnes i exalumnes. En l'article esmentat

https://www.ara.cat/cultura/boris-dausa-institut-teatre-relacions-sexuals-fiscalia-comissio_1_4176122.html

l'ARA recull les conclusions de la comissió de l'Institut del Teatre, i deixa palès que, respecte a en J. O., la comissió "no presenta indicis suficients per considerar-lo assetjament sexual". A l'article també es concreta que la comissió no ha pogut analitzar tots els casos per la limitació del protocol exposada anteriorment i explicant que no tots els testimonis del reportatge van presentar-hi una instància.

L'ARA no ha infringit el Criteri 1 perquè el passatge de l'article que denuncia el Sr. O. és una informació de testimonis contrastada de manera diligent i no una conjectura ni un rumor. El denunciant força la interpretació del text per fer-lo encaixar en el supòsit que el Criteri prescriu, però un simple lectura de l'article ho rebut. Per altra part els fets corroboren el motiu de desconfiança en l'entitat manifestada aleshores pels alumnes i exalumnes consultats per l'ARA.

Novena.- Fet IX de l'escrit de queixa amb referència a un altre mitjà.

Entenem que l'ARA no ha de respondre a aquest fet, en la mesura que s'atribueix a un altre mitjà. En qualsevol cas l'ARA en cap cas ha utilitzat expressions vexatòries que puguin incitar a l'odi i a l'ús de la violència. Si el que es pretén és atribuir a l'ARA la responsabilitat per l'article que es cita i atribueix a l'altre mitjà, entenem que en fa una interpretació que no encaixa en el que pretén preservar el criteri 12, doncs cada mitjà es responsable del que publica.

Desena.- Addenda

El Sr. O. inclou un text amb l'epígraf Addenda, en el que ve a fer un bescantament tant del Sr. Llimós com dels Srs. Bassas i Miró, la retòrica irònica del qual només és comprensible si s'assumeix el seu relat que, com hem al·legat en aquest escrit, no s'ajusta a la realitat, pel que no ens motiva més comentari.

Per tot això,

SOL·LICITO, que sigui admès aquest escrit i documents adjunts i per complimentat el tràmit d'al·legacions per part de l'ARA (Edició de Premsa Periòdica ARA, S.L.) i, previs els tràmits pertinents, sigui arxivat l'expedient incoat per queixa del Sr. J. O. contra el Diari ARA.

A Barcelona, el dia 16 de març de 2022

Esther Vera i Garcia
Directora

- (1) <https://www.institutdelteatre.cat/pl597/noticies/id1240/l-institut-del-teatre-dona-trasllat-a-la-fiscalia-dels-expedients-on-se-citen-dotze-docents-jubilats.htm>
- (2) https://www.ara.cat/cultura/fiscalia-investigacio-institut-teatre-12-exprofessors_1_4283992.html
- (3) https://www.ara.cat/cultura/boris-dausa-institut-teatre-relacions-sexuals-fiscalia-comissio_1_4176122.html
- (4) https://www.ara.cat/cultura/anteriors-directors-l-institut-teatre-no-teniem-constancia_1_3907722.html

4. Al·legacions principal i complementària d'EL NACIONAL (text literal)

AL CONSELL DE LA INFORMACIÓ DE CATALUNYA

GRUP LES NOTICIES DE CATALUNYA, SLU, empresa editora de EINacional.cat, a la vista del trasllat conferit, en data 7 de març de 2022, de la queixa realitzada per l'usuari J. O., respecte a l'article d'opinió publicat el passat 21 de febrer de 2021, passo a efectuar les següents:

AL·LEGACIONS

PRIMER.- Cal dir, en primer lloc, que la notícia objecte de queixa va ser publicada fa més d'un any (febrer de 2021).

Des de la seva publicació, el Sr. O.:

- Mai ha comunicat el seu malestar a aquest mitjà o en cap moment, ha sol·licitat o ha mostrat cap voluntat de què la notícia publicada sigui modificada en cap sentit possible.
- No va instar, dintre del termini de 7 dies, ni en cap altre, rectificació alguna, seguint allò establert a la Llei Orgànica 2/1984, reguladora del Dret de Rectificació.

- No va intentar exercir un dret de rèplica davant la publicació.
- Tampoc va comunicar per cap via possible (i en té disposades moltes aquest mitjà periodístic) absolutament res, relatiu a aquest notícia.

Sorprèn que sigui un any després, i a través d'una queixa a aquest Consell, que es formalitzi aquesta reclamació.

SEGON.- DEFECTE EN ELS DOCUMENTS ADJUNTATS A LA QUEIXA

Ignorem si per un error d'enviament o per un error en la queixa plantejada, hem de dir que no disposem dels documents que es fan constar a la queixa no han sigut rebuts per aquesta part.

Així, sobre el document 5, al que es refereix l'interessat i que afirma que és la resolució de la investigació portada a terme per l'Institut del Teatre, poc podem dir, doncs no se'ns ha lliurat aquesta resolució.

Sí que s'adjunta (incomplet i com a DOCUMENT 8, número que no existeix dins l'escrit de queixa) document que, si bé es diu que és la resolució, es la incoació i trasllat a l'investigat de les acusacions.

Tampoc es disposa dels documents 6, 7 o 8.

Respecte al numerat com a DOCUMENT 3 bis, no es veu cap sentit al que sembla la reproducció parcial de la notícia barrejat amb un email rebut pel Sr. O. del mitjà El Periódico. El títol "Contrast article elnacional.cat" no deixa de ser una reproducció del text que ja es troba aportat al DOCUMENT 3.

TERCER.- INEXISTÈNCIA DE VULNERACIÓ DE CAP DELS CRITERIS DEL CODI DEONTOLÒGIC

No es vulnera cap dels criteris del Codi Deontològic.

Especialment no s'ha vulnerat el criteri 12 (criteri que es menciona específicament respecte a elnacional.cat) per la menció de la paraula "depredador" dins de l'article.

En primer lloc, en quant a la transcripció feta d'un suposat escrit del Sr. Mario Vargas Llosa. Al text (que no hem aconseguit saber si és part d'una novel·la o d'un article o d'un assaig, ja que no es fa cap referència bibliogràfica) es fa constar "Creo" com a expressió d'una opinió que no es compartida. No deixa de ser una valoració personal.

Entenem que aquest terme està totalment en la línia de termes com abusador o agressor que s'han utilitzat a tots els articles objecte de queixa, sense que comporti una especial gravetat afegida.

Tot i així, si per part d'aquest Consell es considera convenient la retirada d'aquest terme, restem a la disposició del que s'indiqui (i això tot i que el propi interessat mai no ha sol·licitat aquesta retirada, tot i haver-ho pogut fer de diverses maneres i en qualsevol moment durant l'últim any).

En quant a la resta de criteris tampoc existeix cap vulneració. Cal dir que no consta clarament expressat a l'escrit del Sr. O. si s'imputa a aquest mitjà el nacional.cat la infracció d'algun o alguns d'aquests criteris (entenem que cap d'ells). Tot i així essent que no s'han incomplert, es farà una breu menció al tots ells:

Criteri 1

Informar de manera acurada i precisa

L'article relata, en primer lloc, el resultat publicat de la investigació realitzada pel diari Ara. Es fa una transcripció totalment respectuosa del que aquest mitjà ha investigat i publicat, i es fa amb menció a la font.

També es transcriuen les declaracions de l'actor Joel Joan i la seva opinió respecte dels fets. De fet, aquestes manifestacions del Sr. Joan, són el centre principal de la notícia. I res diu al respecte el Sr. O..

Criteri 2

Evitar perjudicis per informacions sense prou fonament

La notícia està prou fonamentada donat que el propi Institut del Teatre va realitzar una investigació al respecte dels fets que van ser investigats pel diari Ara.

La informació està contrastada i verificada.

Criteri 3

Rectificar les informacions incorrectes

En cap moment, com ja hem dit, el Sr. O., ha sol·licitat la rectificació ni d'una sola paraula de l'article.

Ni en temps legal, ni de forma extemporània.

Ni per escrit, ni verbalment.

No pot pretendre la comissió d'una infracció que el propi interessat no ha sol·licitat, ni pretès.

criteri 5

Citar les fonts i preservar el secret professional

L'article deixa clarament determinat que la font és la investigació realitzada pel diari Ara, com les manifestacions realitzades per l'actor Sr. Joel J..

criteri 6

Conciliar els drets individuals amb el dret públic a saber

No es aplicable aquest criteri quan no ha existit cap assetjament al Sr. O. per a que proporcionés informació.

criteri 9

Respectar el dret a la privacitat

La privacitat entra en frontal col·lisió amb el dret a la informació i llibertat de premsa que ha de prevaldre davant d'una notícia veraç, rellevant i d'interès públic, com clarament ho és la notícia publicada.

criteri 10

Salvaguardar la presumpció d'innocència

No s'ha conculcat, ni vulnerat el dret del Sr. O., ni se l'ha sotmès a judicis paral·lels. La notícia s'ha donat respectant la investigació realitzada per un mitjà periodístic i transmeten les manifestacions públiques d'un personatge públic.

D'aquesta manera:

SOL·LICITO: que es tinguin per efectuades les manifestacions realitzades en aquest escrit, per complimentat el tràmit d'al·legacions donat i, en la seva virtut, considerant que no existeix vulneració de cap dels criteris del Codi Deontològic, es procedeixi a l'arxiu de l'expedient de queixa sense més tràmit.

Barcelona, 22 de març de 2022

AL CONSELL DE LA INFORMACIÓ DE CATALUNYA

GRUP LES NOTICIES DE CATALUNYA, SLU, empresa editora de EINacional.cat, a la vista del trasllat conferit, en data 7 de març de 2022, de la queixa realitzada per l'usuari J O., respecte a l'article d'opinió publicat el passat 21 de febrer de 2021, passo a efectuar les següents:

AL·LEGACIONS COMPLEMENTÀRIES

ÚNICA.- En relació als documents que, per part d'aquest Consell de la Informació de Catalunya, s'han fet arribar en el dia d'avui a aquest mitjà, cal dir:

1. Que la conversa transcrita i aportada com a número 7, res pot aportar.

En primer lloc, per quant cap indicatiu de veracitat es pot reconèixer d'aquesta conversa (ja que és un document elaborat per la part, sobre una conversa amb algú anònim), com tampoc es pot extreure cap conclusió del seu contingut.

2. Que no s'aporta cap resolució dictada per l'Institut del Teatre. La que s'aporta és la incoació d'una investigació i trasllat per al·legacions a l'investigat.

De diferents publicacions sobre aquesta resolució (que és l'únic coneixement que aquesta part té d'aquesta resolució) l'Institut del Teatre va concloure l'existència de comportaments inadequats per part del Sr. O..

Per tant, l'article versa sobre unes manifestacions fetes per un actor en una xarxa social (fil principal de l'article) i la investigació feta pel mitjà de comunicació Ara.

Els fets corresponen, de forma fidedigna a uns fets reals, veraçs i a una notícia rellevant i d'interès públic. Les conseqüències, encara que desagradables pel sol·licitant (i amb això ens referim a comentaris en xarxes socials i qüestions laborals), que es puguin haver donat, ho són derivades dels fets produïts i innegables (en absolut, de la publicació de la notícia per part d'aquest mitjà). Res pot imputar-se a la publicació que respecta els criteris i normes deontològiques dictades per als periodistes, i pel compliment de les quals vetlla aquest Consell.

No es vulnera, per tant, cap criteri deontològic.

Tot i així, si considerés aquest Consell la conveniència de modificar el terme "depredador" a la notícia -que és la principal menció que es fa d'elnacional.cat a l'escrit- reiterem que quedem a la disposició del que valori aquest Consell, tot i no haver-se produït cap vulneració dels criteris.

SOL·LICITO: que es tinguin per efectuades les manifestacions realitzades en aquest escrit, i per fetes al·legacions complementàries i, en la seva virtut, es reitera que no

existeix vulneració de cap dels criteris del Codi Deontològic, i es sol·licita que es procedeixi a l'arxiu de l'expedient de queixa sense més tràmit.

Barcelona, 23 de març de 2022

5. Consideració dels criteris 1, 2, 3, 5, 6, 9, 10 i 12 del Codi Deontològic del Col·legi de Periodistes.

a) Criteri 1. Informar de manera acurada i precisa

El professional del periodisme està compromès amb la recerca de la veritat i, consegüentment, té l'obligació d'acostar-se a la realitat dels esdeveniments amb la màxima fidelitat possible. Els mitjans han d'observar sempre una clara distinció entre les informacions i les opinions, difondre únicament informacions contrastades amb diligència, i evitar la difusió de conjectures i rumors com si es tractés de fets

El senyor O. indica en la seva denuncia al CIC que no vol entrar en alguns temes i que tan sol vol denunciar la manera en la que s'han realitzat els reportatges. En l'ARA es diu que va haver-hi una instància administrativa de l'ESAD i que l'ARA ha tingut accés al document de resposta a la instància oficial. Per tant, si el senyor O. no desmenteix això ni cap altre de les denúncies que es diu en els articles que han sigut presentades: hem de entendre que els periodistes han tingut accés a documents que sustenten si no la veritat de les denúncies, sí la existència de les mateixes i, per tant, els fets son noticiables i justificarien la publicació dels articles.

El senyor O. diu que "L'únic òrgan competent pel qual he estat requerit –amb alumnes de l'IT al tribunal– em va declarar innocent per unanimitat", però el que sembla que diu la Comissió (segons les paraules del propi O.) es diferent perquè la manca de indicis suficients no ha sigut mai sinònim de innocència: "La Comissió, per unanimitat de tots els seus membres, considera que el comportament del senyor O., valorat a partir de les instàncies número 20 i número 43 i les compareixences, no presenta indicis suficients per considerar-lo assetjament sexual per raó de sexe, orientació sexual i/o identitat de gènere."

En l'article del diari ARA s'explica en tot moment que hi ha diverses denúncies i en el subtítol figura que estan afectats "alguns docents" i s'explica que: "No són fets aïllats. L'ARA ha conversat amb centenars d'alumnes que han posat el focus sobre una dotzena de professors i exprofessors. Tres es repeteixen: J. O. i, en diferent grau, J. V. i B. T.".

En la mateixa publicació es recull que es un context complex (arts escèniques) "on els sentiments conflueixen i els límits són difusos". També recull la declaració de la actriu A. S. que indica "Tu t'enamoraves del mestre i ells del teu cul, de la teva joventut". Per tant, sembla que s'han tingut en compte tant el context com el fet de que les víctimes son adults i que ha pogut haver una confusió de sentiments que no es justificació per cap mena de abús per l'altre part de la autoritat i el poder.

També queda prou clar que hi ha hagut episodis dins i fora de les aules i queda clar i explícit que: “L’Institut del Teatre (IT) defensa que no té denúncies formals d’assetjament, tot i acceptar que certes actituds no s’han sabut abordar durant molts anys”.

També es recull l’aprovació el 2018 d’un protocol contra l’assetjament sexual en aquesta institució y la influència que pot haver tingut el moviment ME TOO. Es diu literalment: “ha fet aflorar molts d’aquests comportaments normalitzats per la societat i que ara ja no es toleren”.

Però, l’expressió: “durant les seves classes són habituals els comentaris vexatoris i humiliants cap a les estudiants” podria haver sigut més prudent incloent un "segons els testimonis" en un tema tan sensible com aquest. D’aquesta manera es faria un recordatori de una cosa que ja se’ns ha dit, per ser explícitament més respectuosos amb el dret del senyor O. a la presumpció d’innocència. Hauria sigut millor redactar aquesta part com a possible o probable, però si diversos testimonis denunciessin aquest tipus d’actituds, es repeteixen i ja s’ha exposat que són denúncies fetes per varies persones... tothom hauria de saber que els periodistes estan recollint el que diuen els entrevistats. Posar o no posar un "segons els testimonis" en aquest cas seria una reiteració, no una nova informació, i per tant no canviaria el contingut de les denúncies ni la gravetat del denunciat.

Lo mateix succeeix amb la part de l’article on es recull el testimoni de Marina P. Tot bé amb les declaracions de la entrevistada entre cometes i es reforça el testimoni amb la indicació: “explica la Marina, que va presentar una instància al Síndic denunciant el que va patir, malgrat que no va tenir recorregut perquè no s’admeten denúncies entre particulars”. Fins aquest punt s’estan respectant de manera explícita i molt correcta els drets de les dues parts. S’acaba dient: “La Marina no és l’única que va marxar arran del comportament d’O.. Uns anys abans, una actriu, de fora de l’IT, va marxar cap a Madrid entre altres motius per fugir d’ell”. La redacció més correcta de aquesta part hagués sigut condicional o amb probabilitat, però el context ja ens deixa clar que aquestes afirmacions estan basades en testimonis.

Com diu el diari ARA en les seves al·legacions:

En el punt VIII O. manifesta que hi ha opinió quan a l’article publicat es diu: "si la majoria de casos que va destapar l’ARA no van acabar en instàncies és per la falta de confiança d’alumnes i exalumnes en el centre".

Aquesta expressió no es una opinió sinó una informació, ja que l’ARA va parlar amb els alumnes i exalumnes.

Els periodistes assenyalen la situació de por i poder que podia haver-hi quan s’explica la suposada experiència de la J. A. que senyala que: “en vaig parlar amb la tutora i amb la companya de taller. No volien fer res. Tenien por”. Sembla molt correcte recollir d’aquesta forma el testimoni.

Amb un altre professor, J V., les denúncies semblen menys dolentes i sempre relatives a les classes. El professor nega haver dit les frases que se li imputant però reconeix que podia haver comentaris que “fereixen els alumnes” però sempre vinculats al treball del personatge. I es recull que diu: “No em vull justificar. Si hi ha una acusació real, un alumne diu que ho he dit fora d’escena, que em posi una denúncia i li donaré la raó. Si algú s’ha sentit ferit, em disculpo”. Inclús reconeix, en la línia del que indiquen els periodistes, que a dia de avui alguns dels comportaments no es consentirien: “Evidentment ara no haurien de succeir coses que jo he fet, no ho negaré. Avui això no hauria de passar. He crescut i no estic d’acord amb certs comportaments”. L’últim professor que es menciona, no reconeix tampoc els fets i afirma que no ha rebut mai cap queixa però aclareix que si ha hagut alguna situació ha sigut “sense mala fe” i que: “Si fa falta, ho lamento molt, però no tinc res a amagar”.

Al final del article, de nou es fan afirmacions que hagués sigut millor redactar amb un recordatori de que la informació es “segons els testimonis” per a ser més explícits en el respecte al supòsit de innocència dels denunciats: “Aquests tres no són els únics casos. Altres professors han aprofitat la seva posició de poder per mantenir relacions amb alumnes de diferents generacions, repetint un patró.”

El senyor J.O. diu que ha intentat aportar prou evidències sobre la falta de contrast de les informacions, però cap dels documents aportats es evidència de una mala praxi per part dels periodistes. J.O. afirma que “sembla que hi ha inclusió d’opinions i conjectures que intenten contraposar-se a la informació contrastada” sobre els resultats de la Comissió d’Investigació del Protocol per a la Prevenció, Detecció i Actuació de l’Assetjament Sexual de l’Institut del Teatre. No s’han trobat. També afirma que no abonava la tesis sostinguda en l’article. Tampoc es cert: l’única cosa que afirma la comissió es que la queixa presentada amb ells “no presenta indicis suficients” però això no vol dir que sigui falsa. L’única cosa que es podria qüestionar es si s’ha repetit prou vagades que eren paraules dels testimonis, però per la quantitat de persones entrevistades, sembla que la informació estava contrastada y contraposada.

J.O. reconeix que no ha fet una tasca exhaustiva per saber amb qui van contrastar els repòrters la informació. Per tant, si no té totes les fonts consultades, no pot afirmar que no son verdaderes. Ell reconeix que ha tingut accés a dos dels casos i que ha intentat que li enviessin un document signat que no li han enviat. Les paraules de J.O.:

Els periodistes no van recollir en el seu article intents de contrastar la informació que desmentien allò publicat. Hi ha com a mínim dos casos destacats i documentats, que s’adjunten. Un cas és el testimoni d’un periodista, traductor i gestor teatral que deixa constància que la senyora Núria Juanico, al llarg d’un parell de converses telefòniques va intentar treure-li informació jugant al joc de les endevinalles; i a l’hora de redactar l’article va obviar el contrast amb el testimoni, que no només no confirmava sinó que contradeia la versió publicada (Documento 5) Un altre testimoni, d’un escriptor i exdirector de l’Institut del Teatre, del qual també s’adjunta un document explicant el contacte amb els autors del reportatge, reflecteix

la mateixa mena de pràctiques i com es va obviar la informació aportada per ell, que no corroborava les afirmacions del reportatge (Documento 6)

Com ell mateix explica: no aporta documents signats amb les declaracions dels testimonis, sinó la seva interpretació de les seves paraules. Si algú acusat de assetjament actua així amb les persones que li denuncien i tan sol té dos testimonis als quals no tenim accés... podria deduir-se que el que no sembla es que la actuació de ell sigui molt exculpatòria. Dos de tants no semblen representatius. Un testimoni que vol defensar-se de un periodista i netejar el nom de un innocent: hauria signat el que calgués.

Quan ja tenim preparada aquesta ponència, arriba al CIC un nou document per part del senyor J.O. que se'ns sol·licita que incloquem. Com està relacionat amb aquest apartat, el comentem aquí. El document és un email en el qual figuren les dades personals de M. L. G., inclòs el seu DNI, i que té el format d'una declaració en la qual diu:

Jo, xxx, amb dni (...), actriu, vull declarar que el periodista Albert Llimós del diari Ara em va escriure (ja no recordo l'any, però molt abans que sortís la notícia) un correu electrònic per informar-me que estava iniciant una investigació sobre els abusos dels professors a les escoles de teatre. Em va sorprendre que tingués el meu correu, però vaig contestar amablement que em semblava una recerca interessant, però que jo no hi tenia res a aportar, perquè per sort mai havia patit abús d'aquest tipus.

La mateixa Sra. L. indica que considerava que la recerca era interessant i que va respondre a un email en el qual els periodistes s'estaven intentant documentar "molt abans de que sortís la notícia". Fins aquí tot coincideix amb la versió dels periodistes i amb un procediment correcte per part seva.

La Sra. L. continua:

Al cap d'uns mesos vaig rebre un altre correu dient-me que la investigació anava molt bé -"que era una bomba que podia destarotar l'Institut del Teatre"-, i que el meu nom no parava de sortir quan es parlava de "certa persona, professor de l'Insti".

Vaig tardar en respondre, perquè lo de "la bomba" ja no em va agradar.

Però finalment vaig decidir contestar que "si havia passat alguna cosa amb el tal professor, a nivell artístic, jo ja ho havia solucionat feia anys, parlant amb aquesta persona" (cosa que efectivament havíem fet).

Al cap d'un temps em va enviar un altre correu que ja no vaig contestar mai: que si era una covarda, que si la meva declaració podria donar veu a moltes alumnes anònimes, que no entenia per què amagava la meva experiència, que probablement era perquè ja estava "situada" com a professional, i que era deslleial amb la professió...

He perdut els correus i no sé reproduir-los amb exactitud, però només sé que aquest senyor m'estava forçant a declarar coses que no havien succeït, i que m'estava acusant i insultant.

Sempre he tingut molt clar on és la meva ètica, i vaig intuir que només volia el seu reportatge i "la bomba" de la notícia.

Així que ja ni vaig contestar; em va semblar un abusador periodístic.

Però al cap d'uns mesos ho vaig entendre, quan vam ser testimonis del linxament del J. O..

Estic molt contenta de no haver-hi participat.

El que indica clarament la Sra. L. és que, efectivament, el periodista havia rebut la informació correcta i que alguna cosa va succeir. Per la seva expressió: "si havia passat alguna cosa amb el tal professor, a nivell artístic, jo ja ho havia solucionat feia anys, parlant amb aquesta persona" (cosa que efectivament havíem fet)", confirma que van parlar i que va ser alguna cosa a nivell artístic que van haver de solucionar.

L'expressió "bomba" en periodisme és habitual, per tant, no sembla res fora del normal que un periodista emprí aquesta terminologia, encara que a la Sra. L. sembla haver-la escandalitzat o preocupat.

Si el periodista la va titllar de covard o de deslleial en el seu email no sembla cortès però tampoc sembla un "abús" periodístic ni que la hi estigués forçant a declarar coses que no havien succeït. En qualsevol cas, si es va sentir acusada, insultada o "abusada" verbalment hauria d'haver-ho denunciat en els llocs adequats per a aquestes temes, que no són objecte d'aquest Consell i que no entrarem a valorar.

Per tant, l'única cosa que podem valorar és que si a l'esmentada Sra. L. no li va agradar el to i va decidir no participar està en el seu dret però si no va participar en la recerca el seu email no refuta cap de les declaracions obtingudes pels periodistes i tampoc va voler aprofitar l'ocasió per a defensar a O. públicament, al qual tampoc defensa obertament en aquest email, aquest email no demostra cap vulneració dels criteris esmentats per el senyor J.O.

Per tant, aquest document aportat a última hora únicament ens reafirma que els periodistes es van posar en contacte amb moltes persones, que algunes no van voler participar en la recerca per motius varis i que alguna cosa va succeir entre la Sra. L. i O. encara que ho solucionessin entre ells. La Sra. L. parla de "linxament de J. O." però no aporta cap prova d'això. Uns correus més o menys mal educats o tibants, dels quals tampoc s'aporta cap prova, no serien tampoc justificació per a titllar a un periodista de "abusador" i volem insistir que el CIC no és un jutjat ni vol ser-ho.

J.O. qüestiona també per què si havia una dotzena de noms només van treure tres. No sembla que això sigui una vulneració de cap criteri tampoc sinó una decisió basada en criteris periodístics.

El diari ARA diu en les seves al·legacions:

Durant aquests darrers mesos l'ARA ha rebut diversos testimonis que parlen de la insistència d'en J. O. per parlar amb ells i que fessin un escrit a favor seu o donessin

crèdit a la seva versió dels fets. En aquest mateix punt el Sr. O. es pregunta per què només es van publicar tres noms de la dotzena de professors i ex professors. Justament perquè són els tres noms -juntament a un quart que també va publicar l'ARA dos dies després- en què el patró de conducta es repetia més: eren molts testimonis -acreditats a través de tercers- que explicaven situacions similars al llarg del anys. Precisament, perquè som conscients de la responsabilitat social que l'ARA té amb aquest tipus d'informacions, només es publiquen noms quan els fets estan acreditats a través de moltíssimes fonts, com és el cas.

L'ARA no ha infringit el Criteri 1 del codi deontològic, perquè la informació reflecteix la realitat amb la màxima fidelitat possible i s'ha dut a terme una tasca exhaustiva.

En la mateixa línia estan les al·legacions d'EL NACIONAL:

L'article relata, en primer lloc, el resultat publicat de la investigació realitzada pel diari Ara. Es fa una transcripció totalment respectuosa del que aquest mitjà ha investigat i publicat, i es fa amb menció a la font.

També es transcriuen les declaracions de l'actor Joel J. i la seva opinió respecte dels fets. De fet, aquestes manifestacions del Sr. J., són el centre principal de la notícia. I res diu al respecte el Sr. O..

Entre les declaracions de l'actor de Joel J. transcrites i que el senyor J.O. no refuta ni qüestiona en el seu escrit:

insults, agressions verbals, tirava la canya sempre, anava begut, un dia el vaig enviar a la merda i vaig marxar de l'assaig, mai em va donar feina a cap dels seus muntatges teatrals. Ni ganes.

Per tot l'exposat, el CIC considera que no hi ha hagut vulneració del criteri 1 però recomana incloure en la redacció de temes tan sensibles més recordatoris de que el que es diu es basa en testimonis encara que sigui repetitiu.

b) Criteri 2. Evitar perjudicis per informacions sense prou fonament.

No s'han d'usar expressions injurioses ni difondre dades imprecises o sense base suficient que puguin lesionar la dignitat de les persones i provocar dany o descrèdit a entitats públiques o privades. El periodista s'ha de posar en contacte prèviament amb els afectats per donar-los l'oportunitat de resposta

J.O. explica que sense ser periodista, fins l'esclat del cas "ARA" era col·laborador de varis mitjans:

No soc periodista, però fins l'esclat del cas "Ara" havia col·laborat setmanalment 17 anys a la secció d'opinió d'EL PERIÓDICO DE CATALUNYA; havia compartit 10 anys al magazín matinal de COM-RÀDIO i al nocturn de CATALUNYA RÀDIO amb Joan Barril fins el dia de la seva mort; i les temporades 2020-2021 vaig ser col·laborador de AQUÍ AMB JOSEP CUNÍ a la CADENA SER-CATALUNYA.

Segons O., d'aquest dictamen del CIC depèn el seu futur professional i social i per això ens demana que siguem "particularment curiosos". La cura es constant en la feina d'aquest Consell però no se'ns pot responsabilitzar del futur professional i social de ningú. Si algú es noticia per unes denúncies, els periodistes tenen la obligació de informar. Els dos diaris afirmen que han contrastat i verificat la informació.

J.O. afirma que en el reportatge del ARA escriuen:

amb paraules no recollides de cap testimoni: "A través de les trobades al bar i dels projectes fora de l'Institut, O. establia vincles estrets amb actrius que just començaven la seva carrera."

La precisió d'allò dit no és evident i la base per lesionar la dignitat de les persones no sembla que es pugui prestar a discussió.

El diari ARA diu en les seves al·legacions:

En el punt IV el Sr. O. es refereix a que apareix al reportatge la referència a trobades al bar que no són recollides de cap testimoni. Són uns fets que en l'article de febrer de 2021 descrivia a la perfecció el primer testimoni, identificat amb nom real i inicial (M. P.), i que van corroborar desenes d'exalumnes del centre.

Òbviament, les paraules no estan entrecomillades en el article i, per tant, poden no estar recollides d'un testimoni o ser una conclusió extreta d'ells. No sembla que lesioni la dignitat de ningú dir que algú establia vincles en un bar i l'ARA dona una resposta satisfactòria:

L'ARA no ha infringit el Criteri 2. La queixa del Sr. O. descontextualitza les referències a les trobades al bar que en tots els casos es refereix a informació donada per testimonis de primera mà que les havien viscut.

O. reconeix el contacte previ amb els periodistes i diu que tenia disposició a col·laborar, però es queixa de "la falta d'oportunitat a donar resposta a fets concrets". El diari ARA diu en les seves al·legacions:

L'ARA no ha infringit el criteri 2 atès que es va posar en contacte prèviament amb l'afectat per donar-li l'oportunitat de resposta, i en J. O. va condicionar la seva resposta a proporcionar la font amb antelació a la publicació de la informació, declinant doncs l'oferiment de resposta efectuat per l'ARA.

Per tant J.O. reconeix el contacte i en les seves paraules es confirma el que diu l'ARA: que ell volia saber els fets concrets abans de la publicació i va declinar fer una resposta. Els periodistes han donat el dret a replica i han recollit un resum bastant acurat dels seus arguments. El CIC no troba vulneració del criteri 2.

c) Criteri 3. Rectificar les informacions incorrectes.

L'obligació d'esmenar tant les informacions com les interpretacions resultants que s'hagin demostrat falses o errònies comporta fer-ho amb promptitud i amb el tractament i l'extensió proporcionats. Així mateix, els mitjans han d'atendre el dret de rèplica quan aquest sigui sol·licitat en termes raonables

J.O. reconeix un cas de relacions sexuals entre un estudiant i un professor i no nega el que havia succeït: tan sol indica que no era un alumne sinó una alumna. Podria existir un error de gènere a l'escriure, però això no canvia la essència de la informació ni suposa cap mena de mala praxi per part del periodistes que podrien haver rebut aquesta informació així. El mitjà podria corregir la data si no es correcta, però no sembla necessari.

En quant a si ha hagut intents de contrastar la informació, ja s'ha donat resposta en el apartat anterior però aquí es parla també del dret a rèplica. El senyor J.O. explica:

9 de març. Parlo per telèfon amb el senyor David Miró, subdirector de l'Ara. Li demano quin espai estaria disposat a cedir-me el diari per respondre als seus atacs. Em diu que ho ha de consultar amb direcció. Em torna la trucada poques hores després fent-me saber que només s'avindrien a fer-me una breu entrevista que no podria llegir abans de ser publicada, oferta que no vaig acceptar.

Per tant sí se li ha donat el dret de rèplica en forma de entrevista i ell, de nou, no ho ha acceptat. En aquesta línia, el diari ARA diu en les seves al·legacions:

En el punt VII el Sr. O. va demanar disposar d'un espai al diari per respondre dels "atacs" rebuts. Se li va dir que l'ARA li oferiria la possibilitat de fer una entrevista -mai breu, perquè és un tema d'interès.

L'ARA no ha infringit el Criteri 3 perquè es va donar la possibilitat al Sr. O. de fer una rèplica mitjançant una entrevista. El motiu de no arribar-la a fer va ser que les condicions que imposava no eren assumibles. La rèplica que fa referència el Criteri 3 no ha de negligir els criteris editorials del propi diari tal com pretenia el denunciador. Altra cosa es que hagués exercit el dret a rectificació de la Llei Orgànica 2/1984, acció que no va emprendre -n'ignorem els motius- i que tampoc explica en el seu escrit. Entenem que amb l'ofertament efectuat i rebutjat pel denunciador s'ha donat compliment al que prescriu el Criteri 3.

Sembla que una entrevista es una bona oferta per a donar rèplica als articles i que l'ARA ha ofert una possibilitat interessant que el denunciador no ha acceptat.

Per altra banda, El Nacional explica en les seves al·legacions que en més d'un any des de la publicació de la notícia, el senyor O.:

- Mai ha comunicat el seu malestar a aquest mitjà o en cap moment, ha sol·licitat o ha mostrat cap voluntat de què la notícia publicada sigui modificada en cap sentit possible.
- No va instar, dintre del termini de 7 dies, ni en cap altre, rectificació alguna, seguint allò establert a la Llei Orgànica 2/1984, reguladora del Dret de Rectificació.
- No va intentar exercir un dret de rèplica davant la publicació.

- Tampoc va comunicar per cap via possible (i en té disposades moltes aquest mitjà periodístic) absolutament res, relatiu a aquest notícia.

(...)

No pot pretendre la comissió d'una infracció que el propi interessat no ha sol·licitat, ni pretès.

Per tant, tampoc sembla que hagi volgut exercir el seu dret de rèplica amb El Nacional. Però, si desitja tenir aquesta oportunitat ha de ser el diari el que li ofereixi un espai que consideri apropiat i aquest pot ser una entrevista.

El senyor J.O. exposa que el titular del diari ARA, cultura, del 21/02/2021, "Acoso sexual y abuso de poder a alumnas del Institut del Teatre" en les seves paraules: "va causar danys irreparables de caràcter moral, professional, social, familiar i econòmic a diverses persones i a la reputació de l'Institut del Teatre". J.O. entén que la justícia ho ha desmentit, però ell mateix diu que "la Fiscalia Provincial de Barcelona va decretar arxivar tots els expedients". Arxivar expedients no significa desmentir-los. El senyor J.O. demana al CIC:

si el diari ARA, segons el criteri citat, no hauria de disculpar-se públicament, i si s'escaigués, compensar el mal causat per aquest titular "fals i erroni".

Per la nostra part, no podem demanar cap compensació a ningú ni podem jutjar res. El titular es el normal en un cas de aquest tipus i no es habitual trobar un "suposat" en un titular. Per tant, el CIC no troba que el titular s'hagi desmentit o que sigui fals o erroni amb la informació de la que disposem.

Per tot l'exposat, el CIC considera que no hi ha hagut vulneració del criteri 3.

d) Criteri 5. Citar les fonts i preservar el secret professional.

Les fonts s'han de citar perquè la informació sigui creïble. No obstant això, els periodistes tenen l'obligació moral de protegir-les invocant el secret professional quan sigui necessari. La confidencialitat ha de servir per emparar les persones en situació d'indefensió o de risc, però en cap cas l'anonimat pot ser utilitzat per atacar individus i organitzacions de manera injustificada. La bona pràctica periodística exigeix també tractar de forma adequada les informacions rebudes sota embargament, així com observar l'off the record quan hagi estat acordat

El Sr. J.O considera que ell mateix, com a persona assenyalada, és qui està "en situació d'indefensió o de risc" després del que considera com "un judici paral·lel sense proves, posterior linxament a les xarxes i una suspensió cautelar de la seva activitat laboral". No obstant això, no és la naturalesa de l'encàrrec rebut pel CIC entrar a valorar si va haver-hi o no un judici paral·lel, si hi havia proves o no, o si va haver-hi o no linxament en xarxes. Com el diari ARA puntualitza en els seves alegacions:

el Sr. O. s'atribueix una posició d'indefensió o de risc per denunciar que se l'hagi identificat a ell mateix: aquest argument és inacceptable compte tingut de que se li va donar la possibilitat de manifestar el que tingués per convenient en diverses ocasions.

El nostre encàrrec és valorar si s'incompleix el criteri número 5 per part dels periodistes. En aquest cas, com El Nacional deixa clar en les seves al·legacions: les seves fonts son clares. Per una banda la investigació del diari ARA i les manifestacions de l'actor Joel J.. Per part del diari ARA, s'esmenten noms i inicials de cognom, s'aporten dades sobre el nombre de persones entrevistades i la procedència de les mateixes o l'àmbit en el qual es van moure amb J.O. Una pràctica habitual en periodisme en aquesta mena de notícies, en les quals fins i tot a vegades s'opta per no aportar ni tan sols aquestes dades per l'alt nivell d'indefensió, vulnerabilitat i temor de les persones denunciants. El propi criteri 5 reconeix que la confidencialitat ha d'emparar a les persones en situació d'indefensió i risc.

D'altra banda, el propi J.O. reconeix que va haver-hi una suspensió cautelar de la seva activitat laboral i que va tenir coneixement d'algun dels processos de denúncia interns que es van dur a terme. Per tant, no sembla que es tracti d'articles escrits com a "atacs injustificats" sinó fruit d'una situació real, tan seriosa com per implicar una suspensió laboral, en la qual van existir persones conegudes pel senyor J.O. que van posar queixes, denúncies...

El senyor J.O. vol conèixer els noms i cognoms dels denunciants fins i tot amb anterioritat a la publicació de l'article. Cap periodista responsable amb el respecte i la protecció a les seves fonts els hi hauria donat. Com el diari ARA puntualitza en les seves al·legacions:

L'ARA no ha infringit el criteri 5, atès que va mantenir confidencialitat prèvia front en J. O. per emparar les persones que es podien trobar en situació d'indefensió o de risc, i a més aquestes persones ho havien demanat. Les persones que es van citar pel nom i les inicials del cognom eren identificables pel Sr. O. un cop publicada la informació. La valoració de la credibilitat de la informació per raó de la confidencialitat de les fonts davant situacions d'indefensió o de risc, fa referència a un criteri editorial que l'ARA ha dut a terme sense infringir el Codi Deontològic.

El propi J.O. reconeix que "en alguns casos vaig poder deduir de qui es tractava. I vaig poder constatar, per exemple, que dues de les acusacions ja havien estat considerades i arxivades per l'Escola Superior de Teatre de l'Institut del Teatre".

Per tant, els periodistes tenien raó en afirmar que serien recognoscibles i el propi senyor J.O. reconeix en elles a persones que li havien acusat per altres vies prèviament. Per tot l'exposat, el CIC considera que no hi ha hagut vulneració del criteri 5.

e) Criteri 6. Conciliar els drets individuals amb el dret del públic a saber.

El periodista ha de defensar el dret a la informació davant de qualsevol restricció a la transparència exigida per l'interès públic, especialment quan les fonts són administracions i organismes oficials. Tanmateix, cal reconèixer a les persones individuals i jurídiques el dret a no proporcionar informació ni respondre preguntes. L'assetjament intimidador i persistent és una pràctica reprovable.

El Sr. J.O argumenta que els autors dels articles de l'ARA vulneren el criteri 6 mitjançant l'assetjament i la manipulació dels entrevistats. Com exemple, es ceneix al document número 7 –que anomena testimoni X (protegit)- en el qual una actriu que havia actuat a les ordres del Sr. J.O explica que va ser perseguida insistentment durant mesos pels autors a fi de mantenir una conversa en la que, quan finalment es va produir, els periodistes buscaven que declarés que havia obtingut un paper en una obra gràcies a que va cedir a un abús de poder, encara que podria ser que no en fos conscient. Contràriament, en aquest document l'actriu nega que l'hagin manipulat i afirma que havia aconseguit el paper perquè amb el Sr. J.O havien treballat junts i s'havien entès i el Sr. J.O li va donar confiança i, conseqüentment, el personatge de l'obra.

Llegit el document número 7, es de ressaltar que el Sr. J.O li demana a l'actriu que li escrigui una carta sobre el contingut de les converses que han mantingut per fer-la servir per la seva defensa i l'actriu li contesta que està acabant la carta que li remetrà en breu. No obstant, aquesta carta mai no es va arribar a enviar. Tampoc en el document 7 l'actriu signa el contingut.

Les al·legacions del diari ARA contradiuen l'expressat pel Sr. J.O. Segons l'ARA, després de la presentació de la queixa, va parlar amb l'actriu que va dir que s'havia trobat amb el Sr. J.O, a instàncies d'ell, per explicar-li com havia anat l'entrevista amb els autors de l'article. Des del seu punt de vista, tal com estava escrit el reportatge, semblava que tota la part anònima s'atribuís a una sola persona que podia ser ella i que això no li semblava bé.

L'actriu també va dir a l'ARA “no sentir-se identificada en la transcripció que en J.O va fer de la seva conversa” i que “a la transcripció no es veu gens reflectida i que el Sr. J.O obvia bona part de la conversa que van tenir. ‘Mai vaig dir que la meua part del reportatge fos mentida ni una invenció’, assegura. També nega que els periodistes li proposéssim ‘jocs mig infantils’ durant la conversa (...) Després d'aquella conversa en J.O. li va demanar reiteradament que escrivís una carta en defensa d'ell. Ella s'hi va negar”.

Segons l'ARA, en tot el reportatge publicat només atribueix a l'actriu la següent frase: “No té cap mena de límit, s'agafa a algú i li fa la vida impossible. Sortíem plorant de molts assajos”.

Pel que fa a EL NACIONAL, en les primeres al·legacions es limita a dir respecte el criteri 6: “no es aplicable aquest criteri quan no ha existit cap assetjament al Sr. O. per a que proporcionés informació” i en les al·legacions complementàries:

Que la conversa transcrita i aportada com a número 7, res pot aportar. En primer lloc, per quant cap indicatiu de veracitat es pot reconèixer d'aquesta conversa (ja que és un

document elaborat per la part, sobre una conversa amb algú anònim), com tampoc es pot extreure cap conclusió del seu contingut.

Vistes les posicions de les diferents parts, hem de convenir que les contradiccions són de calat i que les dues línies que s'han publicat a l'article objecte de queixa no fan cap referència al criteri 6 del Codi Deontològic, per la qual cosa el CIC determina que en aquest àmbit no hi ha hagut vulneració.

f) Criteri 9. Respectar el dret a la privacitat.

Les persones han de ser tractades amb respecte i dignitat, particularment les més vulnerables. Cal evitar les intromissions innecessàries i les especulacions gratuïtes sobre els seus sentiments i circumstàncies. Danyar de forma injustificada la dignitat dels individus de paraula o amb imatges, fins i tot més enllà de la seva mort, contravé l'ètica periodística. (...)

La queixa del Sr. J.O menciona que:

Entre les acusacions anònimes que cita el reportatge, hi figurava, per exemple, almenys una actriu que mai no havia tingut cap relació amb el tema investigat: l'Institut del Teatre: “uns anys abans, una actriu de fora de l'Institut, se'n va anar a Madrid entre altres motius per fugir d'ell”.

(...)

En aquest cas, no només hi ha especulacions gratuïtes sobre els sentiments i circumstàncies de les persones sinó que l'expressió ‘una actriu fora de l'Institut’ evidència que la inclusió del testimoni no tenia a veure amb el reportatge sinó amb la defensa d'una tesi apriorística, cosa que no sembla que s'ajusti a l'essència mateixa del sentit de la investigació periodística”.

Per aquest motiu entén que els autors de l'article de l'ARA han infringit el criteri 9 del Codi Deontològic.

Aquesta qüestió s'ha de posar en context. En primer lloc, perquè la investigació iniciada l'octubre de 2019 pel diari ARA té per objecte esbrinar si existia assetjament, abusos sexuals o de poder al món de les arts escèniques i l'audiovisual català, havent publicat diversos articles sobre el mateix tema d'altres centres externs a l'Institut del Teatre, com ja hem dit al punt 2.c) d'aquesta ponència. Per tant, la investigació és global, no exclusiva del IT. I en segon lloc, perquè l'article de l'ARA de 21.02.2021, que sí és específic de l'IT, en un moment determinat i referint-se al Sr. J.O en l'apartat “Una figura temuda”, informa del cas de la Marina P., alumna del IT, que va abandonar la institució. En concret, diu:

“Em va dir que a quart podia fer el taller d'interpretació amb ell i que m'agafaria per a un espectacle. Em va agafar molta por, sentia que no aguantaria tenir-lo cada dia a prop meu. Em feia molta por que s'enfadés”, recorda. Durant dos mesos el va estar evitant i, al final, abans de començar quart, va agafar un vol i va marxar a l'estranger. “No em veia amb cor d'anar al director de l'IT a explicar que estava patint un abús. Tampoc podia dir-li res a ell. Em feia sentir terror”.

I a continuació l'article segueix amb la frase controvertida:

La M. no és l'única que va marxar arran del comportament de J.O. Uns anys abans, una actriu, de fora de l'IT, va marxar cap a Madrid entre altres motius per fugir d'ell.

És un comentari tangencial, però periodísticament és congruent amb el tema principal i no es pot qualificar de intromissió innecessària, ni de especulació gratuïta sobre els seus sentiments i circumstàncies.

D'altra banda, com El Nacional assenyala en les seves al·legacions, en un cas com aquest d'un calat tal que el converteix en rellevant i de interès públic, la privacitat dels implicats entra en col·lisió amb el dret a la informació i la llibertat de premsa, i són el dret i la llibertat les que han de prevaler sempre en periodisme.

En conseqüència, estimem que no s'ha vulnerat el criteri 9 del Codi Deontològic.

g) Criteri 10. Salvaguardar la presumpció d'innocència.

Tota persona acusada o imputada d'un delictes té dret a la presumpció d'innocència en les informacions i opinions relatives a indagacions, causes o procediments penals. El respecte i la protecció d'aquest dret són vigents des de l'inici de les actuacions policials fins que es provi la culpabilitat en un procés que gaudeixi de les garanties necessàries. Els periodistes evitaran els prejudicis, així com sotmetre els implicats a judicis paral·lels.

El Sr. J.O considera que l'ARA ha vulnerat la seva presumpció d'innocència, infringint així l'article 10 del Codi Deontològic, quan escriu en la queixa:

Al llarg d'un article extens, al qual el diari dedica la portada i pàgines interiors, els periodistes mai no van referir-se a la presumpció d'innocència ni a cap altra expressió similar.

El dret a la presumpció d'innocència es regula a l'article 11.1 de la Declaració Universal de Drets Humans de 1948, l'article 6.2 del Conveni de Roma per a la Protecció dels Drets Humans i Llibertats Fonamentals de 1950 i a l'article 14.2 del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics de 1966, així com a l'article 48 de la Carta de Drets Fonamentals de la UE, i en les constitucions dels estats de la Unió Europea. Consisteix en que tot acusat es presumeix innocent mentre la seva culpabilitat no hagi estat declarada legalment. És, per tant, una presumpció que obliga l'estat, els seus funcionaris i, especialment, a l'Administració de Justícia. També s'ha de preservar en l'ordre legislatiu i en l'activitat administrativa.

El Codi Deontològic, a l'article 10, assenyala que:

tota persona acusada o investigada per un delictes té el dret a la presumpció d'innocència en les informacions i opinions relatives a indagacions, causes i procediments penals.

Ens movem, doncs, en l'àmbit de la justícia penal en el sentit de que els periodistes han de guardar la presumpció d'innocència quan informin en qüestions relacionades amb un procediment penal obert.

No obstant, en el periodisme d'investigació –o de denuncia-, quan una notícia està relacionada amb situacions que poden derivar en informacions que comportin la possible implicació de persones a les que es pugui atribuir un fet que pot arribar a ser un delictes penal, la diligència informativa i la professionalitat exigible, recomana que el periodista introdueixi en el relat dels fets que, fins que no s'hagin obtingut totes les dades o les proves necessàries, no es pot derivar de la informació publicada cap responsabilitat per a ningú. En aquest sentit, els periodistes podrien haver inclòs expressions com “segons les fonts” o “sobre la base dels testimonis” per a no fer afirmacions en els seus articles, però la seva absència no vulnera la presumpció de innocència.

En qualsevol cas, els drets fonamentals a la llibertat d'expressió i a la llibertat d'informació faculten a tots els ciutadans a manifestar a la llum pública que han estat víctimes o testimonis d'una conducta d'assetjament sexual o de poder, sempre que la seva versió sigui verídica. Els ciutadans – i per tant els periodistes i els testimonis d'una informació sobre tercers – disposen del dret fonamental a participar en els assumptes públics que afectin a les persones, entre d'altres els que es dediquen a l'ensenyament o a la pràctica de les professions en les arts escèniques. El periodista no té cap autoritat per assenyalar a una altra persona com innocent o culpable, però la seva feina és relatar amb veracitat als ciutadans els fets que interessin a la ciutadania encara que molestin, incomodin o irritin a qui se senti perjudicat.

En conseqüència, estimem que no s'ha vulnerat els criteri 10 del Codi Deontològic.

h) Criteri 12. Respectar la dignitat de les persones i la seva integritat física i moral.

No es pot discriminar cap persona a causa de la seva condició sexual, discapacitat física o mental, creences, origen ètnic, nacionalitat i extracció social. Així mateix, cal evitar expressions vexatòries que puguin incitar a l'odi i a l'ús de la violència. Els periodistes han de ser especialment sensibles amb la diversitat i actuar amb sentit de justícia i respecte a les persones i els grups afectats.

Com diu el Sr. J.O a l'escrit de queixa:

El mateix dia de la publicació del reportatge al diari ARA, el periodista Marc Villanueva, a El Nacional.cat, escriu sobre el tema a partir de reaccions, i es va referir a mi com a 'depredador sexual'. Ningú no m'havia acusat fent servir el qualificatiu "depredador". Per tant, el senyor Villanueva fa una aportació pròpia que considero que no té cabuda en una informació periodística.

El periodista Marc Villanueva comenta en el seu article el reportatge de l'ARA i alguna aportació de l'actor Joel J.. Entre els comentaris diu textualment: "Noms reals de testimonis d'actrius que han patit el depredador sexual".

La informació que té el Sr. Villanueva és merament el reportatge de l'ARA que s'ha publicat unes hores abans, segons resulta del text de l'article.

En les al·legacions d'El Nacional es diu:

Entenem que aquest terme està totalment en la línia de termes com abusador o agressor que s'han utilitzat a tots els articles objecte de queixa, sense que comporti una especial gravetat afegida.

Tot i així, si per part d'aquest Consell es considera convenient la retirada d'aquest terme, restem a la disposició del que s'indiqui (i això tot i que el propi interessat mai no ha sol·licitat aquesta retirada, tot i haver-ho pogut fer de diverses maneres i en qualsevol moment durant l'últim any).

L'al·legació d'El Nacional diu que és un sinònim de les paraules empleades amb anterioritat, però no se sosté. En totes les cerques realitzades per a elaborar aquest anàlisi, el terme "depredador sexual" apareix vinculat a una reincidència en delictes sexuals, especialment violents, fins i tot a persones que han estat condemnades per delictes sexuals, i al gaudir amb la "caça de la presa". Per tant, és una qualificació que excedeix a les de "abusador" o "agressor" i que pot incitar respostes més violentes.

En el reportatge de l'ARA no s'esmenta en cap moment el vocable "depredador", expressió vexatòria que el Sr. Villanueva tampoc argumenta i per tant s'ha de considerar un insult greu sense motiu aparent.

En conseqüència, estimem que el periodista Marc Villanueva ha vulnerat el criteri 12 del Codi Deontològic.

CONCLUSIONS

Debatuda la queixa presentada pel Sr. J.O., el CIC considera que:

a). Que no hi ha hagut mala praxi periodística en la redacció i publicació dels articles difosos pel diari ARA el dia 21.02.2021 i 23.09.2021 referenciats en l'apartat 1.Motius i contingut de la queixa d'aquesta ponència. Tampoc s'aprecia que s'hagin vulnerat els criteris 1, 2, 3, 5, 6, 9, 10, 12 del Codi Deontològic.

b). Pel que fa a l'article redactat i publicat pel digital EL NACIONAL el dia 21.02.2021 referenciat en l'apartat 1.Motius i contingut de la queixa, tampoc s'aprecia vulneració dels criteris 1, 2, 3, 5, 6, 9, 10, ni mala praxi periodística excepte en el que es disposa en l'apartat següent.

c). El digital EL NACIONAL i el seu redactor Marc Villanueva han vulnerat el criteri 12 del Codi Deontològic quan a l'article de 21.02.2021 han tatxat al Sr. J.O de 'depredador sexual' de forma injustificada.

I per que així consti s'estén la present certificació, amb el vistiplau del president, a Barcelona en data 29 de juny de 2022. Certifico.

Vistiplau
Josep Carles Rius
President

Josep Rovirosa
Secretari General